

de Moeial

September/Oktober 2012

LUC SOETE:

“Men moet
ervan overtuigd
raken dat anderstalig
onderwijs geen
bedreiging is voor het
Nederlands” - 8

ORIËNTERINGSPROEF: Nu
echt voor binnenkort? - 5

KULTUURKAFFEE:

Jobstudenten blijven wachten op loon;
biedt nieuwe uitbater soelaas? - 6

De Moeial heeft een
nieuwe website!

www.demoeial.be

INHOUD

Nieuws

- 4 **Onderwijsnieuws**
- 5 **Onthaalproef in de steigers voor Psychologie en Educatiewetenschappen**
- 5 **Studiekring Vrij Onderzoek zet UVV-subsidie VUBMUN onder druk**
- 27 **De Raad**
Deliberatieregels mogen tijdens het academiejaar niet aangepast worden

Reportage

- 6 **Kultuurkaffee**
Zorgt nieuwe start voor veiliger vaarwater?

Opinie

- 3 **Editio**
V
- 14 **Haïti: "Bienvenue à la république des ONG"**
De vele gelaten van humanitaire hulp
- 21 **Kon ik mijn politici ook maar in een vintage-winkel kopen**

Interview

- 8 **Luc Soete: "Het is duidelijk dat men in Vlaanderen veel te ver gaat met de open toelating"**
Interview met de Brusselse rector van de Universiteit Maastricht
- 12 **GGO's tussen hoop en wanhoop**
Professor Angenon als ijsbreker in een gepolariseerd debat
- 19 **Cohousing: voor elk wat wils**
Pleister op een houten been of volwaardig alternatief?
- 23 **Jeffrey Lewis: "Thurston Moore een fan?"**
Laten we het houden op iemand die mijn muziek wel kan smaken"

Cultuur

- 24 **It's going to get worse and worse, my friend**
Dans
- 25 **Student services**
Film

Satire

- 22 **Het Nieuws van Morgen**

Foto voorpagina: Sarah Hamdi, Sarah Fellahi

EDITO

V

Waar de universiteit zich voor het werven van nieuwe generatiestudenten een hele zomer in haar zondagse pak steekt, ruilt ze dit pak bij het aflopen van de inschrijvingen weer voor een jaar in voor haar alledaagse kloffie. Deze kledingwissel wordt echter steevast ingeluid met nog één laatste charmeoffensief in de vorm van de academische opening. De VUB uit de kleren. Striptease en gratis drank. Om nog één keer te bewijzen dat u gelijk had toen u voor de VUB koos.

Wat deed u besluiten tot een studentencarrière aan de Vrije Universiteit Brussel? Was het voornamelijk omwille van die 'Vrije', die 'Universiteit' of toch vooral die 'Brussel'? Bij de dienst Marketing en Communicatie zijn ze waarschijnlijk al lang blij dat u het deed maar de vraag moet toch gesteld: weet de generatiestudent wel wat dat woord 'vrije' wil zeggen, en weten we het eigenlijk zelf nog wel?

De V in VUB is tweeledig. Hij wijst allereerst op de levensbeschouwelijke strekking waartoe onze alma mater zich rekent. Meer fundamenteel gaat het om het principe van vrij onderzoek. *"Het denken mag zich nooit onderwerpen, noch aan een dogma, noch aan een partij, noch aan een hartstocht, noch aan een belang, noch aan een vooroordeel, noch aan om het even wat, maar uitsluitend aan de feiten zelf, want zich onderwerpen betekent het einde van alle denken."* Het zijn deze woorden van wiskundige en wetenschapsfilosoof Henri Poincaré die het principe van vrij onderzoek formuleren waarop onze instelling gestoeld is.

Is het vrij onderzoek niet op den duur zelf haar grootste vijand? Ruil je niet één dogma voor een ander? Het is een niet zelden geuite kritiek. De kritiek van de gelovige. De kritiek van de pluralist. De kritiek van de mens die Poincaré niet begrijpt. Nochtans is hij vrij duidelijk; ons denken dient vrij te zijn van enige vooringenomenheid en druk van eender welk hoger instituut. Het is de uitleg van het sceptisch devies van de *epochè*, oordeelsopshorting. Je finale oordeel is nooit definitief, je moet altijd bereid zijn om je conclusie te herzien. Buitengewoon adogmatisch. Geen doorgedreven epistemologisch relativisme.

Dat betekent ook dat vrij onderzoek niet intrinsiek neutraal is. Wie denkt dat vrij onderzoek politiek-filosofische neutraliteit impliceert, roept een vals

objectiviteitsgevoel over zichzelf af en fnuikt zijn eigen mening. Standpunten die in ieders kraam passen, vallen immers onder de verzamelnaam *pluralisme*, de basisfilosofie waar de Gentse en Antwerpse universiteiten bij zweren. Pluralisme is een denken opgesloten in vrij onderzoek. Toegegeven, het pluralistisch denken onderwerpt zich niet aan dogma noch partij, hartstocht noch belang, voordeel noch om het even wat. Ergens onderweg is men echter de oordeelsopshorting kwijtgeraakt. Alle politiek-filosofische oordelen zijn dus gelijk, een voorkeur uitspreken is uit den boze. Het vrij onderzoek heeft dus vast en zeker een streepje voor op het pluralisme, de eerste laat oordeelvorming namelijk wel toe, mits men zich er niet aan onderwerpt.

Tegenover het verglijden in een pluralistisch vertoog staat dan weer het zich optrekken aan de enkels van het vrijzinnig humanisme van UVV (Unie Vrijzinnige Verenigingen, koepel van vrijzinnig humanistische verenigingen). Vrijzinnige Universiteit Brussel. Het probleem met dit soort van vrijzinnig humanisme is dat het zelf haast verwordt tot een vrijzinnige kerk. Het humanistisch woord is vleesgeworden.

Op onze alma mater vertaalt die vleeswording zich praktisch naar een opleidingsjaar, en wel de master Moraalwetenschappen en Humanistiek, één van de afstudeerrichtingen van de Wijsbegeerte. Niet dat dit per definitie een slechte zaak is – met de stage Morele Begeleiding via UVV komen filosofen tenminste nog ergens aan de bak – maar een onkritisch herkauwen van de UVV-visie ligt op de loer. Spreken wij hier schande van de bisschoppen in de raad van bestuur van de KUL, bij ons houdt UVV op andere vlakken ongestoord een vinger in de antipapistische pap. Ook Studiekring Vrij Onderzoek mag op een extra zakcentje rekenen van suikeroompje UVV; als ze er maar UVV-projectjes van financieren, dat spreekt vanzelf.

Ondanks het voorgaande is dit geen oproep tot een exodus der generatiestudenten. Vrij onderzoek blijft het stevigste fundament om een kennisinstituut op te bouwen. Het is dit fundament dat waarheidsaanspraken over maatschappelijke kwesties mogelijk maakt. Waar een pluralist hierover niet echt uitspraken kan doen omdat je al snel niet meer relativistisch genoeg bent, kan de VUB-student dat wel. En als u het nog niet kunt, krijgt u het hier, met wat geluk, geleerd. Als we maar onthouden wat die 'V' wel en niet betekent.

Stéphanie Romans, hoofdredacteur

ONDERWIJSNIEUWS

- Op 5 juli vond de installatievergadering van de **Studentenraad** plaats, waarop de oude garde de fakkel overdroeg aan de verkozenen voor het academiejaar 2012-2013. Het was nog even spannend of er genoeg studentenvertegenwoordigers aanwezig gingen zijn om het aanwezigheidsquorum te halen. Op de valreep lukte dit en kon het nieuwe bestuur dan ook verkozen worden.

Slechts één verkozen stelde zich kandidaat voor een bestuursfunctie. Domien Vanhonacker, raad van bestuurslid voor de faculteit Geneeskunde en Farmacie, presenteerde zijn kandidatuur voor de functie van vice-voorzitter Facultaire Studentenvertegenwoordiging, een bestuursfunctie die voorheen onbestaande was. Hiervoor waren er drie vice-voorzitters, één voor Sociale Zaken, één voor Onderwijszaken en één voor Communicatie. De functies van vice-voorzitter Sociaal en Onderwijs worden nu samengevoegd en de vice-voorzitter Facultaire Studentenvertegenwoordiging vult de derde vice-voorzittersstoel. Vanhonacker blijft vooral nog de enige die een bestuursfunctie bekleedt.

- De laatste plenaire vergadering van de **Studentenraad** van het academiejaar 2011-2012 geraakte niet aan het aanwezigheidsquorum. Onder andere de goedkeuring van de financiële en morele verslagen van De Moeial, Studiekring Vrij Onderzoek en het BSG werden noodgedwongen uitgesteld naar de eerste plenaire vergadering na de zomervakantie.

- Uit het jaarlijkse onderwijsrapport van de **Oeso**, *Education at a glance*, blijkt onder andere dat Vlaanderen van alle Europese onderwijsruimtes het op twee na slechtste presteert wat de participatie van jongeren van niet-hoogopgeleide ouders aan het hoger onderwijs betreft. Enkel in Tsjechië en Slovenië worden die jongeren nog minder kans toebedeeld.

- De hogescholen **Lessius** Antwerpen, Lessius Mechelen en Katholieke Hogeschool Kempen zullen vanaf huidig academiejaar de gezamenlijke naam Thomas More dragen. Respectievelijk worden zij Thomas More Antwerpen, Thomas More Mechelen en Thomas More Kempen. Hoofdzetel ligt in Mechelen. De naamsverandering is een eerbetoon aan Thomas More, schrijver van *Utopia*. In totaal zal de fusie zeven campussen voor 13.000 studenten aanbieden. Samengevat: *Lessius is More*.

- De **Vlaamse Vereniging van Studenten** heeft bij tijd van schrijven nog steeds geen voorzitter. Het ondervoorzitterschap wordt sinds de algemene vergadering van 28 juni waargenomen door Stijn De Decker (KUL, bevoegd voor Onderwijs,

Participatie en Vorming), die twee kandidatuurstellingen nodig had om verkozen te worden. In mei nog kreeg hij bij zijn eerste poging niet de vereiste meerderheid. De andere drie bestuursleden zijn Maarten Marien (Thomas More Mechelen, Sociale Zaken en Diversiteit), Joran De Luyck (HUB, Financiën en Personeel) en Sophie Huys (KUL, Internationaal en Communicatie). De twee laatstgenoemden zijn zogenoemde bestuursleden met beperkt functieprofiel.

- De **Franstalige studentenkoepel** FEF heeft zijn actieprogramma voor huidig academiejaar voorgesteld. FEF wil focussen op twee beleidslijnen. Ten eerste wil het de toepassing verzekeren van het Decreet ter democratisering van het hoger onderwijs (vaak ook *Wendydecreet* genoemd, naar de meisjesmascotte die FEF gebruikte tijdens het actievoeren). Zo wil het er op toezien dat de syllabi voor beursstudenten gratis blijven. Ten tweede is besparen op onderwijs in deze tijden van crisis voor FEF uit den boze: het wil 7% van het BNP gereserveerd zien voor onderwijs, waarvan 2% specifiek voor het hoger onderwijs. Vandaag bedraagt dat percentage 5,5%.

Voorts reageerde de koepel op de toevloed van Franse studenten aan de logopedieopleiding van de Brusselse hogeschool **Marie Haps**. Die toevloed is een gevolg van een uitspraak van het Grondwettelijk hof, dat in mei 2011 bepaalde decretale bepalingen niet meer van toepassing maakte op enkele opleidingen, waaronder Logopedie. Daaruit vloeide voort dat instellingen voor die studies het aantal buitenlandse studenten niet meer kon beperken. Hogeschool Marie Haps heeft nu met een zodanig grote instroom aan studenten uit Frankrijk te kampen, dat men zich genoodzaakt zag om om Belgische studenten te weigeren wegens plaatsgebrek. FEF klaagt deze situatie aan en heeft twaalf studenten ondersteund om intern beroep bij de hogeschool in te stellen. Zes beroepen werden al gegrond verklaard. Ondertussen werkt Franstalig onderwijsminister Marcourt aan een nieuw quotum voor internationale studenten in de logopedieopleiding.

- In Nederland maakt de zogenoemde **langstudeerboete** dit academiejaar zijn intrede. Studenten die langer over hun bachelor of master doen dan de studieduur plus een jaar studieovereenkomst, zullen een met 3063 euro verhoogd collegegeld moeten betalen. Zo ook topsporter Nick Dribergen, die aan de Universiteit van Amsterdam deelnam aan het zwemmen op de Olympische Spelen in Londen. "Topsport en studeren zijn niet te combineren zonder vertraging", aldus Dribergen.

Om studenten met vragen ter wille te zijn, heeft

Halbe Zijlstra

Thomas More

de Landelijke Studentenvakbond, samen met het Interstedelijk Studentenoverleg en de Landelijke Kamer voor Verenigingen op 7 september de website www.langstudeerboete.nu opgericht. Vijf dagen na het online gaan van de website, was er al een duizendtal vragen geregistreerd. Ook tekenden 150 studenten via de website bezwaar aan tegen een opgelopen boete. Een advocatenkantoor uit Groningen liet in augustus reeds weten dat ongeveer 350 studenten zich gemeld hadden om beroep aan te tekenen. Zo'n 200 beroepschriften waren toen al verstuurd.

Op 11 juli heeft de burgerlijke sector van de rechtbank van Den Haag nog de vordering van bovengenoemde organisaties om de maatregel buiten werking te stellen, afgewezen. Enkel de regeling voor deeltijdse studenten werd erdoor geraakt: zij mogen volgens de Rechtbank niet gezien worden als *langstudeerders*. (rc, sr)

Onthaalproef in de steigers voor Psychologie en Educatiewetenschappen

De faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen (PE) bereidt een niet-bindende oriëntatieproef voor. Dit blijkt uit het projectvoorstel dat is ingediend bij de Raad van Bestuur van de VUB in het kader van het Algemeen Strategisch Plan 2 (ASP2). Het doel van de proef is het slagingspercentage van de opleidingen te verhogen. Door studenten op voorhand te screenen zouden zij een realistischer beeld van hun slaagkansen en meer inzicht in hun competenties kunnen krijgen. Het zou gaan om een vrijblijvende proef, de uitslag is dus geenszins bindend.

Aan dat laatste twijfelen sommige studentenvertegenwoordigers, zo ook Tijn Eerdeken, voormalig studentenraadslid en dit academiejaar plaatsvervanger in de Studentenraad. Om de doelstellingen van het project te behalen moeten prerequisites in

'descriptieve' competenties worden uitgedrukt. "Prerequisites hebben echter geen vrijblijvend karakter en bovendien zijn ze voor het eerste bachelorjaar in strijd met het onderwijsreglement van PE, dat stelt dat in het eerste bachelorjaar enkel de eindcompetenties van het hoger secundair onderwijs van toepassing zijn", verduidelijkt Eerdeken. De vraag is dus of een faculteit descriptieve aanvangscompetenties mag formuleren voor het eerste bachelorjaar, terwijl dat in strijd lijkt met het toepasselijke Onderwijsreglement, ook al gaat het om een niet-bindende proef.

De poort naar andere faculteiten blijft trouwens open. Hoewel het voorlopig enkel de faculteit PE betreft kan er in 2015 echter "indien gewenst [...] een verdere uitbreiding naar andere faculteiten gebeuren door het ontwikkelen van bijkomende testmodules, steeds

onder supervisie van werkgroepen uit de betrokken faculteit/opleiding." Bovendien wordt "na twee jaar ontwikkeling van de oriëntatieproef binnen de faculteit PE [...] de mogelijkheid geboden aan een 2de faculteit om aan te sluiten bij dit project en kan de oriëntatieproef uitgebreid worden met specifieke modules voor studiedelen uit die opleidingen." Of de proef zo vrijblijvend is als ze wordt voorgesteld, zal dus in de toekomst blijken.

Eerdeken gaat verder: "Overigens lijkt de reeds bestaande studiebegeleiding van het Centrum voor Studie en Begeleiding (CSB) niet betrokken te worden bij de onthaalproef. Het voorstel dat nu op tafel ligt, spreekt van een stuurgroep met afgevaardigden van de faculteiten. Studentenvertegenwoordigers krijgen er vooralsnog geen plekje in. Bovendien komt de student in het algemeen zeer weinig

aan het woord. Slechts éénmaal wordt de studenten iets gevraagd, en dan wel naar hun problemen bij het maken van de overstap tussen secundair en hoger onderwijs."

De studentenvertegenwoordigers in de Raad van Bestuur hebben dus nog heel wat werk voor de boeg. Op de Raad van Bestuur van oktober ligt het voorstel voor en dan kan de Studentenraad zich uitspreken. In het studentenraadsstandpunt over oriënteringsproeven, dat dateert van december 2010, geeft de VUB-Studentenraad "een negatief advies [...] over om het even welke vorm van de oriëntatieproef." Het volledige standpunt is terug te lezen op de website van de studentenraad esplana.de.vub.ac.be. Het is te vinden door 'werkgroep onderwijs' als zoekbegrip in te vullen. (sr) ◆

Studiekring Vrij Onderzoek zet UVV-subsidie VUBMUN onder druk

In een e-mail aan de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV) heeft Studiekring Vrij Onderzoek (VO) te kennen gegeven dat het geen tussenpersoon meer wenst te zijn in de subsidieconstructie met VUBMUN. UVV is al jaren een grote sponsor van VUBMUN en geeft jaarlijks financiële steun, maar daar zijn voorwaarden aan verbonden. VO moet er op toezien dat aan die voorwaarden wordt voldaan en als dat het geval is, geeft het zijn *go* aan UVV. Die taak lijkt VO echter niet langer op zich te willen nemen. Wanneer de bewuste e-mail exact verstuurd is, is voorlopig niet bekend, net als de precieze inhoud. Ook VUBMUN kreeg bij tijd van schrijven geen inzage in de e-mail.

Voor genoemde voorwaarden worden niet opgesteld door UVV, maar door VO zelf. Nochtans is aan al de voorwaarden voldaan. "Dat is ook niet de reden van onze e-mail", aldus Marianne De Fossé, voorzitter van VO. "In

tegenstelling tot de voorgaande jaren, heeft VUBMUN inderdaad alle voorwaarden vervuld, maar we hebben principieel beslist dat we die intermediaire taak niet meer willen opnemen, omdat VUBMUN, in onze ogen, geen democratische organisatie is. Het gaat immers om een erg groot budget voor slechts een tiental studenten." UVV heeft voorlopig nog niet op de brief gereageerd.

Rebekka Boonen, bestuurslid van VUBMUN, reageert verbaasd. "Wij waren niet op de hoogte van die e-mail. VO heeft wel erg snel gehandeld voor zo'n zware stap. We hebben dan maar zelf contact opgenomen met VO en zullen komende week (week van 17 september, nvdr.) nog met hen rond de tafel zitten om hen te overtuigen van het belang van VUBMUN voor de hele VUB-gemeenschap."

VO heeft, bij tijd van schrijven, alvast nieuwe voorwaarden in het

voorzicht gesteld, ook al had hun beslissing daar, volgens De Fossé, niets mee te maken. Elk lid van VUBMUN zou, volgens de nieuwe voorwaarden, een verklaring van Vrij Onderzoek moeten tekenen, de selectieprocedure moet neutraler worden en de onkosten moeten bijgehouden worden. Nochtans wordt het selectiecomité, nu al, steeds voorgezeten door een professor en houdt VUBMUN, volgens Boonen, al jaren een boekhouding bij die aan sponsors wordt bezorgd, ook aan UVV.

UVV is niet de enige geldschieter van VUBMUN: onder andere IRMO en het Brussels Gewest voorzien ook middelen en bovendien is VUBMUN steeds op zoek naar nieuwe sponsors. De sponsoring van UVV verloopt gesplitst: aan het begin van het academiejaar krijgt VUBMUN een werkingsbudget, op het einde volgt dan het tweede deel waarmee een groot aandeel van de kosten van de deelnemers aan de prestigieuze World

Model of United Nations wordt terugbetaald. Dit jaar vindt WorldMun plaats in Melbourne; een kostenraming is al naar UVV verstuurd. Op zo'n MUN worden allerhande VN-vergaderingen gesimuleerd. Studenten kruipen in de huid van diplomaten om zich te buigen over talloze wereldproblemen.

"Als VO bij zijn besluit blijft om zijn opdracht in te leveren, zullen we op zoek moeten naar een andere organisatie om de taak over te nemen", zegt Boonen. "BSG is bijvoorbeeld een mogelijkheid, maar aan een concreet alternatief hebben we op dit moment niet gewerkt. Voor ons is het het beste als de situatie blijft zoals ze was." De relatie met UVV is volgens Boonen nog steeds in orde. "VO's beslissing heeft vooralsnog geen impact op UVV's subsidie. Het is nu eerder de vroeg *hoe* de financiering zal verlopen; we hebben geen bericht gekregen dat de opportuniteit ervan in vraag wordt gesteld." (rc) ◆

Brengt nieuwe start KultuurKaffee in veiliger vaarwater?

Oplossing achterstallige lonen studenten echter niet voor morgen

STÉPHANIE ROMANS

Het KultuurKaffee heeft er een tumultueus academiejahr opzitten. De zaak kampte met problemen en dat was te merken: de uitbater gooide niet lang na de overname de handdoek noodgedwongen in de ring. Financiële moeilijkheden zouden aan de basis liggen. Met zijn vertrek bleven veel jobstudenten in het KultuurKaffee berooid achter. Hoe is het zover kunnen komen?

Eerst meten we de schade op. Hoeveel studenten zijn gedupeerd door het plotse vertrek van de zaakvoerder? Een oud-barmedewerker laat verstaan dat hij zelf nog 200 euro moest ontvangen van zijn werkgever. “En dat is nog weinig vergeleken met het bedrag dat de ex-uitbater andere collega's tot op de dag van vandaag nog altijd verschuldigd is. Er zijn er die nog 800 à 1000 euro loon zouden moeten ontvangen.” Gemakkelijk om aanspraak te maken op dit achterstallig loon is het allerminst. “Veel jobstudenten werkten zonder contract, ikzelf ook. De belofte van een contract was er wel, maar het is er nooit van gekomen. Twee weken heb ik voor de oorspronkelijke uitbater gewerkt, daarna belandde hij in het ziekenhuis en bleef nadien onbereikbaar.”

M. V. M., uitbater van het KultuurKaffee vanaf 1 augustus 2011, begon nochtans met goede moed aan de operatie. “Hij investeerde veel geld in onder andere een nieuwe geluidsinstallatie, uitgebreide beveiligingstechnologie zoals een deurslot met vingerafdrukken en camera's. Misschien wel iets te veel”, getuigt een andere jobstudent, die ook werkte zonder contract. Van een achterstallig loon is er bij hem echter geen sprake. “Ik voelde de bui al hangen – de boeken met de gewerkte uren van het personeel waren vaak spoorloos, je eigen berekening van je loon klopte stelselmatig niet – en heb mezelf dan maar uitbetaald uit de kassa. Anderen hebben dit niet gedaan en inderdaad, zij konden fluiten naar een toch wel aanzienlijke som geld. Zonder contract sta je in zo'n situatie machteloos. Om hoeveel studenten het gaat? Dat is moeilijk in te schatten, er was een groot verloop van personeelsleden. Misschien wel om die reden, dat er eigenlijk geen geld was om hen te betalen. Dat

hij het goed bedoelde, daar twijfel ik niet aan”, vervolgt de student. “Hij wilde het slechte imago van het KK oprecht verbeteren, maar zijn plannen kenden helaas een slechte uitwerking.”

Ook Harry Verelst, professor aan de VUB en klant van het eerste uur, vindt er het zijne van: “De periode voordat V. M. de zaak overnam, was er niet een om over naar huis te schrijven. Het KK stond bekend als een drugscafé en daar moest dringend verandering in komen. Dat heeft V. M. vanaf dag één willen aanpakken. Dat is een goede zaak geweest. Hij is er misschien wat in doorgeschoten en kwam niet meer uit de kosten.”

De motivatie kelderde dan ook algauw, zowel bij de jobstudenten als bij V. M. “Onze baas was steeds minder aanwezig en het ontbrak niet zelden aan wisselgeld of bier, wat het werk achter de bar er zeker niet gemakkelijker noch leuker op maakte. Klanten krijgen nu eenmaal graag hun wisselgeld als ze willen betalen en studenten die feestjes organiseren hebben ook liever dat er na middernacht nog bier op de tap zit. En probeer dat dan maar eens uit te leggen als je daar staat als jobstudent.”

BEVEILIGING

Zo bleef het aanmodderen tot maart. Toen kwam er het bericht dat V. M. in het ziekenhuis opgenomen was. Een stel potige kerels stond al klaar om het stokje over te nemen. “Ik werkte toen pas twee weken in het KultuurKaffee, Opeens stonden daar die mannen, zij werkten voor de securityfirma die al eens door V. M. ingehuurd was. Blijkbaar zaten zij ook nog steeds op betaling te wachten en kwamen ze, bij uitblijven van die betaling, dan

maar op deze manier de rekening vereffenen. Zij hebben hun geld volgens mij dubbel en dwars terugverdiend – vaste lasten betaalden ze niet, enkel voorraad – al kunnen wij dat niet met zekerheid zeggen”, aldus een oud-werknemer.

Professor Verelst noemt de gang van zaken incorrect. “De VUB, en meer specifiek Dienst Cultuur, had daar moeten ingrijpen. Op de dienst wist men ervan en heeft men de handen er vanaf gehouden.” Na een maand is er uiteindelijk een nieuwe uitbater gekomen, V. M. werd failliet verklaard.

Hoe is het mogelijk dat er zoveel misliep, op nog geen jaar tijd? De professor en de jobstudenten zien een verklaring in de ingewikkelde publiek-private samenwerkingsconstructie die Dienst Cultuur aangaat met de brouwerij, die de zaak dan weer onderverhuurt aan een uitbater. Een voormalig jobstudent, die al heel wat werkdagen in het KK op de teller heeft staan, legt uit: “De uitbater van het KK is gebonden aan een contract zowel met een brouwerij als met de VUB. Hij verplicht zich ertoe om drank af te nemen bij brouwerij Wyns, hij mag dus niet van leverancier veranderen. Tegelijkertijd moet de verkoopprijs onder de marktprijs liggen, dat is een eis van de VUB. Op die manier wordt de winstmarge alleen erg klein. Bovendien heeft Dienst Cultuur het privilege om op weekdagen evenementen te organiseren. Het café is op die manier dus afhankelijk van het succes van deze evenementen, waar de uitbater echter geen zeg in heeft. Dit creëert een tegenstelling in de organisatie. Dienst Cultuur mag dan wel zeggen dat het aan zijn verplichtingen voldoet om culturele activiteiten te organiseren, maar of die

evenementen nu tien of honderd man bereiken is voor de dienst van geen enkel belang.” Dienst Cultuur geeft te kennen dat publieksopkomst niet de enige maar wel een belangrijke parameter is voor haar activiteiten.

EIGEN BEHEER

Ook professor Verelst is allerminst te spreken over de overeenkomst en noemt het zelfs een wurgcontract. “Een zelfstandige kan hier niet van leven.” Ronny Wyns, baas van brouwerij Wyns Drink Service Ternat pareert: “Mits er een bekwame uitbater het café beheert is het mogelijk, bovendien kent men de voorwaarden bij het tekenen. Het is zo dat Wyns instaat voor de onderverhuur van het KulturKaffee maar Dienst Cultuur moet toelating geven. Kandidaturen moeten tevens bij de dienst worden ingediend.” Sinds april 2012 is er een nieuwe uitbater in de persoon van Joeri Wei. De samenwerking tussen hem en Dienst Cultuur verloopt bijzonder goed, laat Dienst Cultuur weten. Overigens stelt Dienst Cultuur de concessieovereenkomst tussen de dienst en Wyns niet in vraag: “Het klopt dat de samenwerking met de twee vorige uitbaters van KulturKaffee niet vlot verliep maar dat heeft meer te maken met de uitbaters dan met die overeenkomst”, dixit hoofd van Dienst Cultuur, Wim De Pauw.

Het contract tussen Dienst Cultuur en Wyns loopt volgend jaar september af. Het is nog niet zeker of

de samenwerking met de brouwerij daarna zal verdergaan. De dienst is immers verplicht te werken met openbare aanbestedingen. Bij Wyns is er echter momenteel weinig animo voor een contractverlenging.

Alternatieven voor zo'n contract zijn er wel, volgens de studenten en professor Verelst. Ze zijn het erover eens dat het KulturKaffee er wel bij zou varen als de VUB het opnieuw in eigen beheer zou nemen. “Vroeger was dit ook het geval”, zegt professor Verelst. “Zet daar een personeelslid, iemand met genoeg verantwoordelijkheidszin, en verder jobstudenten om de boel draaiende te houden.” Minder zeker is hij over de bereidheid van Dienst Cultuur voor een dergelijke koerswijziging, maar als het niet verandert, maakt Verelst zich alvast zorgen over de toekomst van het KulturKaffee.

BLIK OP DE TOEKOMST

Over de financiering van de culturele activiteiten die door de Dienst Cultuur in het KulturKaffee georganiseerd worden, bestond ook enige onzekerheid. De Vlaamse overheid heeft te kennen gegeven geen structurele subsidie te willen toekennen ondanks de “nieuwe dynamiek” die ervan uitgaat. “Er is de afgelopen jaren echter een gezond financieel beleid gevoerd”, aldus De Pauw. Bovendien kwamen er reeds toezegging voor nieuwe subsidies, bijvoorbeeld van het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest in het kader van de (inter)nationale imagooversterking van Brussel, en zijn verschillende subsidieaanvragen nog hangende. “Tevens vragen we tegenwoordig voor sommige activiteiten een inkomprijs. Dit levert ons niet alleen inkomsten maar laat toe meer gevestigde waarden te programmeren waar meer mensen op afkomen.” Op financieel gebied staan de zaken er dus goed voor. De Pauw: “Een groeiscenario voor Dienst Cultuur zit er evenwel niet in. In tijden van cultuurbezuinigingen is dat ook zeer moeilijk.”

Gebouw Y' en KulturKaffee zullen ook ontzien worden in de nieuwe bouwplannen. Hoe de architectuur er concreet ook zal uitzien, de gebouwen zullen geïntegreerd worden in de nieuwe constructie of een nieuw plekje krijgen in de nieuwbouw. “Dan zal ook de uitbatingswijze van KulturKaffee bekeken worden”, aldus De Pauw.

Ondanks alles beamen zowel Verelst als de voormalige jobstudenten dat het KulturKaffee absoluut niet mag verdwijnen. Verelst is vastberaden: “Ik heb het KK altijd een plek gevonden waar mensen van allerlei strekkingen van de VUB elkaar konden vinden en eens een keer van gedachte konden wisselen zonder in dat strak kader te zitten. Vroeger hebben Marcel Vanthilt en ook Axelle Red er nog aan de toog gezeten. Het KulturKaffee is een legendarische plek en moet gewoon blijven. Momenteel gaat het heus niet zo slecht, maar er zit meer in.” ♦

Luc Soete: “Het is duidelijk dat men in Vlaanderen veel te ver gaat met de open toelating”

Interview met de Brusselse rector van de Universiteit Maastricht

RUBEN CLAESEN

*N*aast de pracht, praal en prestige die het rectoraat met zich meebrengen, zou een mens bijna de praktische beslommeringen uit het oog verliezen. Verhuizen naar het rectoraat, bijvoorbeeld. Luc Soete is er nog niet uit. “De vraag is wat ik allemaal ga bijhouden”, zegt hij terwijl zijn blik op de gezellige boekenwanorde laat rusten. Een leven vol kennis heeft zich opgehoopt, hier aan het Keizer Karelplein, vlakbij het Vrijthof, Maastrichts grote forum.

62 jaar is Soete intussen, en vanaf september mag de Molenbenaar zich vier jaar rector van de Universiteit Maastricht noemen, meteen de laatste halte in 's mans rijke carrière. “Ik zit wel nog steeds in een aantal adviesorganen, zoals de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (het equivalent van de Vlaamse VRWI, nvdr.) en de European Research and Innovation Advisory Board, die beiden dicht bij het hoger onderwijs aansluiten. Je kan dus stellen dat ik nu echt in de effectieve uitvoering van mijn vakgebied zit. Op die manier kan ik ook contact blijven houden met de grote beleidsuitdagingen en hoop ik mijn vakgebied – innovatie en technologie – een beetje te kunnen bijhouden.”

ONDERWIJSVERNIEUWING, HET KAN

Probleemgestuurd onderwijs (PGO), de mond van Luc Soete loopt ervan over. Het spreekwoord indachtig hoeft het niet te verbazen dat hij die oorspronkelijk Canadese onderwijsvorm als een belangrijke factor voor het succes van de UM aanmerkt: werken in kleine zelfstudeergroepjes en frequent optredende tentamens. In Maastricht waren ze bij de eersten om het model naar de Lage Landen te halen. “Op deze manier zie je veel meer van je studenten. In Vlaanderen klinkt dat ondenkbaar, maar hier kan je al een negatief studieadvies krijgen als je er na drie maanden niets van bakt. Hier is het onmogelijk om totaal onvoorbereid je blokperiode in te gaan.”

Bron: 4nieuws.be

De cijfers stellen Soete en de UM alvast in het gelijk. In 2010 had slechts tien procent van de studenten meer dan één jaar studieduurvertraging opgelopen. Geen enkele instelling in Nederland deed beter. “Het geheim van die groepjes, die doorgaans uit twaalf studenten bestaan en acht weken samenwerken, is de sociale controle van studenten onder elkaar. Dat werkt heel motiverend: vanaf dag één komen ze samen, analyseren ze een bepaald probleem, werken ze aan een oplossing en ondertussen verrijken ze elkaar door onderling kennis uit te wisselen. Het motiveert hen zelfs om méér te studeren dan hun eigenlijke leerstof. Andersom werkt het ook: als er in zo’n groepje studenten bij zijn die het niet al te serieus nemen of er niets van bakken, dan worden ze door de andere studenten aangesproken. Zo’n afgang wil iedereen zich natuurlijk besparen.”

De beruchte langstudeerboete hanteert trouwens dezelfde criteria: wie meer dan een jaar studieduurvertraging oploopt, kan sinds huidig academiejaar een boete van 3000 euro in de bus verwachten. Ten tijde van het interview, eind augustus, stond die maatregel echter nog ter discussie. “Ik ben het er volledig mee eens dat men overweegt om die boete af te schaffen”, was Soete formeel, “ook al stel ik vast dat onze studenten er het minste door getroffen worden.”

Moeten we het ex cathedra-model dan definitief zijn plaats in de geschiedenis geven? “Niet volledig, er moeten nog steeds hoorcolleges zijn die pa-

“Het is zo jammer dat de eentaligheid van de Vlaamse Gemeenschap bepaalt wat de Brusselse instellingen aan anderstalige opleidingen mogen aanbieden.”

rallel lopen met hetgeen waar de groepjes mee bezig zijn. Let wel, je kunt fantastische lessen krijgen in het ex cathedra-model, maar je riskeert steeds dat een aanzienlijke groep er niets van opsteekt. De controle is minimaal, met als gevolg dat het je eigen verantwoordelijkheid is om de stof te gaan studeren. In de probleemgestuurde groepen zijn je collega-studenten die controle, en dat is iets heel anders.”

Luc Soete is nu niet meer te stuiten. “Eerstejaars zijn vaak voor het eerst in hun leven volledig vrij. Het merendeel van hen weet hoe ermee om te gaan, maar voor een minderheid zal dat niet zo zijn. Zij zijn op zoek naar discipline en structuur. Projecteer je die discipline en structuur naar hoorcolleges en leg je de verantwoordelijkheid bij de student, prima, maar het voordeel van PGO is dat je die minderheid, die misschien niet voldoende heeft aan enkel hoorcolleges, dan ook meetrekt. In een massacollege gebeurt dat niet zo snel.”

KIEZEN OF DELEN

Het meest fundamenteel verschilt het Nederlandse

hoger onderwijs van haar Vlaamse tegenhanger door de selectie aan de poort, de numerus fixus, die ook in Den Haag sterk verankerd is: in februari van dit jaar nog besloot de regering om die vroege schifting voor geneeskunde af te schaffen. Men kan er echter niet om heen: de numerus fixus door loting is nog steeds meer regel dan uitzondering. Soete plaatst er enkele kanttekeningen bij. “Als je ziet dat er zich 4 à 5000 eerstejaars aanmelden voor 900 plaatsen, dan is het maar de vraag of je wel je functie als hogeronderwijsinstelling vervult, zeker met de leermogelijkheden die in ons stelsel vervat zitten. Ik zit nog wel met vragen over hoever we dat moeten of kunnen doordrijven.”

Overtuigd van een voorafgaande selectie is Soete wel. Hij zoekt woordelijk naar manieren om dat te verbeteren, fijn te stellen. De numerus fixus van nu is niet goed, noemt hij zelfs catastrofaal, maar een systeem dat niet goed is, is nog steeds beter dan helemaal geen systeem. “We moeten opletten dat we een hele groep talentvolle studenten niet verhinderen in te stromen terwijl er toch duidelijke behoeftes zijn op de arbeidsmarkt. Instellingen zouden rechtstreeks, in interactie met het ministerie, hun faculteiten moeten kunnen aanspreken wanneer blijkt dat er een duidelijk en bepaald beroepstekort is. De kosten voor bijvoorbeeld een opleiding als geneeskunde zijn aanzienlijk, dus het is logisch dat je daar voorziet in een of ander controlesysteem. Ik doel eerder op studies als bedrijfskunde of handelsingenieur: die kosten zijn niet zo hoog en ik denk dat er zich geen groot probleem stelt als een afgestudeerde een job zoekt met zo’n opleiding op zak. Als universiteit zou je de verantwoordelijkheid moeten hebben om daar openingen te creëren.”

De kruissnelheid is opnieuw niet meer ver weg. Hij wordt bereikt wanneer het over de Vlaamse situatie gaat. “Het is duidelijk dat men in Vlaanderen veel te ver gaat met de open toelating. Nu goed, het massa-onderwijs maakt dat mogelijk en

LUC SOETE (°1950, SINT-JANS-MOLENBEEK)

- Studeerde economie aan de UGent;
- kreeg erna een onderzoeksopdracht aan UFSIA (vandaag onderdeel van de Universiteit Antwerpen);
- 1978: behaalde zijn doctoraat aan de Universiteit van Sussex;
- ging werken aan het Institute of Development Studies en de Science Policy Research Unit, beide van de Universiteit van Sussex, en het Departement Economie van Stanford University;
- samen met andere collega's uit Sussex, zoals Chris Freeman, Keith Pavitt en Giovanni Dosi, wordt hij gezien als een van de grondleggers van de Innovatiewetenschappen;
- 1986: stak opnieuw het Kanaal over en werd benoemd tot gewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Limburg;
- 1996: pleitte in navolging van de Canadese econoom Arthur Cordell voor een bit tax, een belasting op de overdracht van elektronische gegevens;
- 2007: bekleedde de vierde plaats in de Europese Kennis Top 10 van het Nederlandse Science Guide.

dat model heeft zeker zijn schaalvoordelen, maar als de helft van de eerstejaarsstudenten niet slaagt, is dat wel een gigantisch verlies van middelen. Dat moet de uitdaging worden voor de Vlaamse instellingen: hoe krikken we dit op? Als universiteiten en hogescholen meer inzetten op remediëringscursussen in het begin van het academiejaar, zie ik geen reden dat je dat faalcijfer van 50% haalt. Dan klopt er iets niet met de manier waarop het onderwijs gegeven wordt.”

TALENTVOL ONDANKS EUROCRISIS

Soete bedeeft op nog wel meer vlakken de universiteit een grotere verantwoordelijk toe: niet enkel in het begin van de opleiding, maar ook aan het einde ervan, wanneer de pas afgestuurde zijn opleiding probeert te verzilveren op de arbeidsmarkt. “Ik wil er echt veel meer op toezien dat de universiteit daar zijn verantwoordelijkheid centraal stelt, bijna overneemt van de afgestudeerde. Dat gebeurt nu veel te weinig. Het draait allemaal om de *employability*. Vandaag heeft de universiteit zijn onderwijsstaak, maar na de opleiding is het volledig aan de student. Aan de UM hebben we bijvoorbeeld het ROA, het Researchinstituut voor Onderwijs- en Arbeidsmarkt, dat voortdurend de prognoses op de arbeidsmarkt opvolgt en die vervolgens terugkoppelt naar onze faculteiten en opleidingen. Is er een afname van arbeidskansen, dan worden de decanen verwittigd. Dat moet nog centraler komen te staan.”

“Het is een schande dat wij, in een tijd van vergrijzing, met jeugdwerkloosheid kampen, zeker voor universitair geschoolden. Dat duidt erop dat de hogeronderwijsinstellingen en andere organen die de schakel vormen, gefaald hebben om te signaleren waar hun best mogelijke *employability* ligt, met behoud van de keuzes voor de student, uiteraard. In Vlaanderen was er het uitstel van de tweejarige master voor humane wetenschappen: ook in die discussie moet de *employability* centraal staan. We kunnen ons niet permitteren om opleidingen een jaar te verlengen terwijl de arbeidskansen niet opgevolgd worden. Afgestudeerden die tot de slotsom komen dat ze hun laatste studiejaar verknoeid hebben omdat ze geen vakgebied hebben gekozen met duidelijke kansen op *employability*, daar moet je vanaf.”

Nog zo'n kenmerk van de UM is zijn internationale studentenpopulatie. In een opiniestuk in *Trends* legde Soete onlangs nog uit hoe zijn universiteit, en andere onderwijsinstellingen in het noordelijke

deel van Europa, de eurocrisis als een opportuniteit kunnen zien. “De mobiliteit van studenten die elders een studie gaan aanvatten, zal zich veel sterker doorzetten. Jongeren uit de getroffen landen zullen meer de neiging krijgen om in het buitenland te gaan studeren. Neem nu Spanje: als je kans op werk na je opleiding één op twee is, ligt het voor de hand dat je andere oorden opzoekt. Hun voordeel is tweërlei: ze zullen vaak een extra taal beheersen en bovendien zijn ze geïntegreerd in een land waar de arbeidskansen veel groter zijn. Die soort migratie is de logische aanpassing die de eurocrisis met zich meebrengt.”

Hoe ziet de toekomst voor landen als Spanje, Italië, Portugal en Griekenland er dan uit? “Misschien zal er, zoals in de Verenigde Staten, mobiliteit in twee richtingen plaatsvinden. Ouderen zouden bijvoorbeeld in Zuid-Europa hun pensioen kunnen doorbrengen en daar beroep kunnen doen op ondersteunende, laaggeschoolde diensten in de zorgsector en horeca. Kijk naar een zonnige staat als Florida. Het jonge talent komt dan weer naar hier voor de kennistechnologie en innovatie. Die jongerenmobiliteit is typisch voor wat ik de *Maastricht-generatie* noem: jongeren die geboren zijn omstreeks 1992, het jaar van het Ver-

Rechtenfaculteit Universiteit Maastricht

“Men moet ervan overtuigd raken dat anderstalig onderwijs geen bedreiging is voor het Nederlands. Ik sta er altijd paf van als ik politici dat hoor verkondigen.”

drag van Maastricht, die Europa steeds zonder grenzen gekend hebben, zonder Berlijnse Muur, zonder IJzeren Gordijn. Hun visie is totaal anders dan die van de babyboomgeneratie. Je ziet het nu al in Delft, waar het aantal Griekse studenten enorm aan het stijgen is.”

TAALARM VLAANDEREN

Als bevoorrecht toeschouwer wil Luc Soete natuurlijk ook een en ander kwijt over het Vlaamse hoger-onderwijslandschap. In *De Morgen* pleitte hij in oktober vorig jaar voor een uitzonderingspositie voor de VUB als het over anderstalige opleidingen gaat. Ongeveer een jaar later denkt hij daar nog steeds hetzelfde over. “Ik weet ook dat het politiek gezien erg moeilijk ligt. Het blijft echter van het grootste belang dat instellingen meertalige opleidingen kunnen aanbieden, niet in het minst in het teken van die migratie die op gang zal komen.”

“De situatie nu, een Brussels tweetalig gewest dat op het gebied van onderwijs bediend wordt door een eentalige gemeenschap, is een probleem voor instellingen als de VUB. Het kan zo zijn dat men de aandacht vestigt op het behoud van het Nederlands, ook in die specifieke situatie van Brussel, maar de Brusselse onderwijsinstellingen moeten natuurlijk hun ontplooiing kennen in de toenemende internationale stad die onze hoofdstad is. Het is geen duurzame oplossing als hun studenten voornamelijk uit het Vlaamse hinterland komen om de universiteit in stand te houden, bijna zoals de ambtenaren in Brussel gaan werken. Die situatie moet opengebroken worden. Het is zo jammer dat de eentaligheid van de Vlaamse Gemeenschap bepaalt wat de Brusselse instellingen aan anderstalige opleidingen mogen aanbieden.”

“Nu, er beweegt wel wat op Vlaams niveau. De wil om het Taaldecreet aan te passen is aanwezig, er wordt zelfs aan gewerkt. Enkel die versoepeling toestaan op masterniveau, zoals in de huidige regeling, is op dit moment immers de barrière van Brussel. Dat belet nog steeds de instroom van bijvoorbeeld de kinderen van Europese ambtena-

ren, maar ook anderstalige studenten in het algemeen. Om op mijn uitspraak in *De Morgen* terug te komen: dan is het inderdaad de vraag of je voor Brussel niet in een speciaal statuut kunt voorzien. De huidige regeling – voor iedere anderstalige master moet er een Nederlandstalig alternatief zijn – zou bijvoorbeeld verbreed kunnen worden naar de bachelors.”

Daar is de kruissnelheid weer. “Men moet ervan overtuigd raken dat anderstalig onderwijs geen bedreiging is voor het Nederlands. Ik sta er altijd paf van als ik politici dat hoor verkondigen. Het is een calimero-effect, ze realiseren zich niet dat er nog steeds een gebrek aan zelfvertrouwen heerst in Vlaanderen. In deze discussie moet je het argument van de uitdijende Franstalige of anderstalige olievlek helemaal niet betrekken. Waar het om gaat is dat Engels de voertaal is in de internationale kennisontwikkeling. De VUB scoort top op een aantal onderzoeksgebieden en dat moet men zien in stand te houden. Je kan eenvoudigweg geen internationale talenten aantrekken als er vastgehouden wordt aan de Nederlandse onderwijstaal. Zo kunnen ze ook niet geïntegreerd worden in de universiteit en blijven ze op hun onderzoekseilandjes, omdat de vitale koppeling naar het onderwijs niet gelegd kan worden. Ik wens jullie rector daar trouwens ook alle steun mee.”

COMMISSIE-SOETE REVISITED

De naam van Luc Soete wordt sinds 2008 ook onvermijdelijk gelinkt aan het werk van de gelijknamige commissie, voluit de *Ministeriële Commissie ter optimalisatie en rationalisatie van het hoger onderwijslandschap en -aanbod*. Op vraag van toenmalig minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke (sp.a) tekende een aantal experts, onder voorzitterschap van Soete, hun visie op de toekomst van het Vlaamse hoger onderwijs uit. Het resultaat deed heel wat stof opwaaien, niet in het minst aan de VUB. Bij heel wat opleidingen brandden de berucht geworden knipperlichten; rationalisatie was het devies. Sommigen zagen de VUB al evolueren naar een campus van alliantie-

partner UGent, maar zover is het dus niet gekomen. “In die periode waren er echt een groot aantal problemen: de pas ingevoerde bachelors en masters, de academiserende opleidingen, de professionele bachelor ... Er was heel veel onduidelijkheid in het landschap. Vandaag stel ik vast dat niet alles is gerealiseerd en dat het kostenplaatje duurder uitviel dan verwacht, maar dat het er wel een pak helderder op geworden is.”

Het meest trots is Soete op de inkanteling van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. “Met name is het een hele goeie slag geweest dat de universiteiten verantwoordelijk zijn geworden voor de kwaliteit van die hogescholen. Waar ik dan weer mijn twijfels over heb, is de dominantie van grote reus Leuven. In tegenstelling tot wat de Commissie voorstond, zijn de associaties niet geografisch gevormd, maar geschoeid op de leerstroom van de zuil, op enkele associaties na dan. Die zuilstructuur genereert nog steeds grote problemen, maar ik zou die eerder van politieke aard noemen.”

Stel, Luc Soete mocht op dit eigenste moment opnieuw zo'n commissie aangaande hoger onderwijs leiden; wat zou dat dan als thema hebben? “De Europese uitdagingen, hoe Vlaanderen zich positioneert in dat Europese landschap, ook qua taalbeleid. Ik herinner me hoe een Vlaams rector me zei: “Luc, je zal nog zien dat de UM kritiek gaat krijgen omdat het zoveel buitenlanders opleidt met Nederlands belastinggeld.” Hij voegde daar overigens nog aan toe dat zij dat probleem in Vlaanderen alvast niet voor de voeten zullen geworpen krijgen. Tja, zo kun je het ook zien natuurlijk. Overigens is die kritiek ook echt gekomen, maar die is ongefundeerd: het Centraal Planbureau heeft de berekening gemaakt en is tot de conclusie gekomen dat de positieve impulsen aan de Nederlandse economie vele malen de kosten voor de belastingbetaler overschrijden. Dat wordt pas een probleem als pakweg 90% van de studenten van een bepaalde opleiding uit een ander land komen, bijvoorbeeld omdat er in het land van herkomst net een numerus fixus is ingevoerd.”

GGO's tussen hoop en wanhoop

Professor Angenon als ijsbreker in een gepolariseerd debat

Ongeveer een jaar na het protest aan het aardappelveld in Wetteren, dat nogal wat stof heeft doen opwaaien in ecologische en universitaire kringen, wensen wij het begin van het academiejaar te starten met wat ggo-leesvoer. We vroegen een vakexpert, VUB-professor Geert Angenon (Laboratory of Plant Genetics) hoe het nu feitelijk zit met genetisch gemanipuleerde, oh pardon, gemodificeerde organismen.

ALVARO AVELAR EN MANLY CALLEWAERT

d.M.: Wat is genetische manipulatie precies?

Geert Angenon: “Om te beginnen wil ik benadrukken dat de officiële benaming genetische modificatie is; ggo is de afkorting van genetisch gemodificeerd organisme. Genetische manipulatie heeft een pejoratieve bijklank en wordt daarom eerder gebruikt door tegenstanders. Modificatie is de betere vertaling van het Engelse ‘to manipulate’, wat in de Engelse taal echt een handeling uitdrukt.”

“Genetische modificatie betreft technieken die toelaten om een beperkt aantal genen te introduceren in het genoom van een organisme. Een gemiddeld organisme heeft ongeveer 25.000 genen, via genetische modificatie worden daar één tot vijf genen aan toegevoegd. Een gen zorgt voor een specifiek kenmerk in een organisme. Om bijvoorbeeld een plant resistent te maken tegen een schimmel, volstaat het om één à drie genen te introduceren. Die genen kunnen uit om het even welk organisme worden gehaald, bijvoorbeeld een bacterie. Om bijvoorbeeld een aardappel resistent te maken tegen de aardappelziekte, wordt er een gen geïsoleerd uit een wilde soort uit de Andes die van nature resistent is tegen deze schimmelinfectie, en dan wordt dat gen in een bij ons populair aardappelras geïntroduceerd via genetische modificatie.”

Wat zijn de verschillen tussen genetisch modifieren en planten kruisen?

“Kruisen is het geslachtelijk voortplanten, waarbij een mengsel ontstaat van alle genen van de twee gekruiste ouders; planten die zijn bekomen door kruising, verschillen daarom vaak heel sterk en op onvoorspelbare wijze van de ouderplanten. Bij genetische modificatie wordt een beperkt aantal genen geïntroduceerd, waardoor de meeste eigenschappen van de plant ongewijzigd blijven. Kruisen kan alleen met variëteiten van eenzelfde soort of van zeer nauw verwante soorten. In het geval van de aardappel kan men de eerder vernoemde wilde aardappelsoort slechts heel moeizaam kruisen met de in onze streken geteelde aardappelsoorten aangezien de twee planten niet sterk genoeg verwant zijn.”

“Op onze velden wordt voornamelijk de variant *binje* geteeld, die uitermate geschikt is voor de voedingsindustrie. De plant levert grote knollen op die heel geschikt zijn voor frieten; het is ook de enige soort waarvan de resten na het fritsen gebruikt kunnen worden voor puree. Zo gaat er niets verloren.

Dat aardappelras resistent maken tegen de aardappelziekte door het te kruisen, zou een werk van lange adem zijn. De aardappelvariëteit *bionica*, die door bio-boeren geteeld wordt, is een voorbeeld van een aardappelziekte-resistente variëteit die via kruisingen met wilde soorten werden bekomen. Het heeft 46 jaar geduurd om deze te ontwikkelen, en tijdens dergelijke kruisingen is het typisch dat er embryo's ontstaan die niet levensvatbaar zijn en die kortstondig in leven gehouden worden op een voedingsbodem.”

“De *bionica* bevat een cocktail van genen afkomstig uit vier verschillende soorten die in de vrije natuur onderling niet in staat zijn te kruisen, Vertel mij eens wat daar ‘natuurlijk’ aan is. Bovendien bevat *bionica* slechts één resistentie-gen en er is dus een grote kans dat de aardappelziekte binnen een termijn van een paar jaar zich heeft aangepast aan dat gen. Een plant met een degelijke resistentie heeft toch minstens drie resistentiegenen nodig. Dit kan eenvoudig via genetische modificatie: het toevoegen van één of drie genen neemt praktisch gezien evenveel labotijd in beslag. Planten zoals de *bionica* hebben bovendien een deel van hun aantrekkelijke eigenschappen verloren, en zijn bijvoorbeeld minder geschikt om te verwerken, waardoor er ook meer verloren gaat. Hierdoor is hij minder aantrekkelijk voor onze boeren.”

Op welke manier is de wereld gebaat bij genetische modificatie?

“Dit jaar is het een zeer nat jaar geweest waardoor de boer genoodzaakt was om tot drie keer per week het veld te besproeien met fungiciden. Indien men bintjes had geplant zonder regelmatig te sproeien, dan was er van oogsten dit jaar geen sprake. Alle niet-bio-aardappelen die u dit jaar zult eten, zijn meer dan twintig keer besproeid geweest. Op het proefveld met genetisch gemodificeerde aardappelen heeft men niet moeten sproeien en is de opbrengst zeer behoorlijk. Genetische modificatie zou een oplossing kunnen bieden voor de overbelasting van het milieu door chemische pesticiden. Het sproeien is daarenboven een dure aangelegenheid wat vooral problematisch is voor derdewereldlanden.”

“Genetische modificatie kan bovendien ook aangewend worden om de voedingswaarde van gewassen op te krikken, wat bijvoorbeeld heel belangrijk is voor ontwikkelingslanden. Op deze manier is de mensheid heel duidelijk gebaat bij genetisch gemodificeerde gewassen.”

Hoe groot is de designvrijheid voor het ontwerpen van nieuwe soorten?

“In theorie vrijwel oneindig. Volgens mij moet het mogelijk zijn om een

“Er bestaat geen zadenpolitie van het bedrijf Monsanto.”

aardappel zelfs THC (de werkzame stof van cannabis, nvdv.) te laten aanmaken. Ik kan me echter echt niet inbeelden waarom iemand zich zou bezighouden met het ontwikkelen van zulke onzinnige zaken. Door de complexiteit van zulke knotsgekke modificaties denk ik dat het voornamelijk om puur praktische redenen zal worden toegepast.”

Kunnen de genetisch gemodificeerde soorten de gewone soorten overwoekeren?

“Stel u voor, er vallen een aantal ggo-aardappelen uit een kar en belanden in het veld van een niet-ggo-boer. Die knollen zullen slechts één oogst meegaan; ze worden de volgende oogst door de niet-ggo-boer simpelweg gerooid. Kruisbestuiving is zeker mogelijk, maar de nakomelingen zijn waardeloos. Dit is evenzeer het geval bij klassiek zaaigoed. De waardevolle eigenschappen van de gewassen uit de eerste generatie worden immers niet doorgegeven aan de gewassen uit de tweede generatie, waardoor de nakomelingen zo goed als waardeloos zullen zijn. Alle boeren moeten ieder jaar nieuw zaaigoed kopen om een goede opbrengst te hebben, ook niet-ggo-boeren. In de vrije natuur kan geen enkele van onze landbouwgewassen overleven; dat kunnen ze enkel als ze zeer goed in de watten worden gelegd.”

Waar kan men genetisch gemodificeerde groenten kopen?

“Voor menselijke consumptie in België is het antwoord simpel: nergens. Voedsel in Europa mag wel tot 0,9 procent ggo's bevatten zonder dat men het hoeft te etiketteren, omdat een perfecte scheiding in de handel heel moeilijk is. Veevoeder daarentegen bevat heel vaak ggo's. Genetisch gemodificeerde planten worden in ieder geval zeer streng gecontroleerd voor ze verkocht mogen worden. Dat staat in contrast met de bionica-aardappel die na 46 jaar ontwikkeling in een labo onmiddellijk zonder enige controle in de rekken is verschenen.”

Wie zijn de sponsors voor uw onderzoek?

“In mijn geval komt er geen geld uit de privésector. Mijn onderzoek wordt louter gefinancierd door het Fonds voor Wetenschappelijke Onderzoek, het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie, de Vlaamse Interuniversitaire Raad en de universiteit zelf. In Vlaanderen bedraagt de sponsoring uit de privésector ongeveer 15 procent. Vaak worden innovaties die in de universitaire labo's ontstaan, door de universiteit zelf gepatenteerd.”

Wat met de kosten die gepaard gaan met intellectueel eigendom?

“Een patent is slechts twintig jaar geldig. Het komt dus, zoals alle andere patenten, ooit te vervallen. Het moet ook in een heel vroeg stadium worden toegekend waardoor de bescherming in de praktijk veel korter is. De meerkost van ggo-zaad is ruwweg 300 euro per hectare, de meerkost bij het sproeien kan oplopen tot 1500 euro. Die meerkost bij ggo-zaden zou veel minder zijn indien de wetgeving minder streng zou zijn. De grote hoeveelheid controles opgelegd door de wet is een belangrijke factor in de meerkost. De wetgeving is, naar mijn mening, te streng. Ik ben zeker voorstander van controles, maar dan moeten ze consistent worden opgelegd aan alle producenten. Er bestaan bijvoorbeeld geen controles voor bionica-

aardappelen. Overigens, het verhaal van de Indiase, door Monsanto onterecht beboete boeren, die daardoor zelfmoord zouden hebben gepleegd, is onzin. Er bestaat geen zadenpolitie van het bedrijf Monsanto. Planten die gegroeid zijn uit overgewaaid ggo-zaaigoed zijn haast onvindbaar tussen alle andere gewassen. Als heel uw akker uit ggo-gewassen bestaat, dan pas is het geen toeval meer.”

Kunt u begrijpen dat mensen hiertegen protesteren?

“Puur rationeel heb ik het er heel moeilijk mee.”

Waar moeten we volgens u naartoe, maar vooral: waar moeten we stoppen?

“De doelstellingen van genetische modificatie moeten dezelfde zijn als deze van de ‘klassieke’ plantenveredeling, zoals planten ongevoelig maken voor ziektes, insecten en droogte of om de opbrengst of voedingskwaliteit te verhogen.” ❖

Haiti: “Bienvenue à la république des ONG”

De vele gelaten van humanitaire hulp

JOREN JANSSENS

Ruim twee jaar na de aardbeving die dood en vernieling zaaide in Haïti, lijkt een duurzame oplossing voor de aanhoudende humanitaire crisis steeds onwaarschijnlijker. De verwachtingen waren aanvankelijk nochtans hooggespannen. De internationale gemeenschap ambieerde de wederopbouw van een “beter Haïti”, gezonder dan haar door corruptie en armoede geteisterde dode zusje. Nu hulporganisaties langzaam afdruipen, hun missie vanuit diverse hoeken failliet wordt verklaard en Haïtianen de straten optrekken om hun ongenoegen te uiten, dringt een prangend vraagstuk zich op. Wie draagt de verantwoordelijkheid voor deze blamage? Op zoek naar een antwoord met Linda Polman, journaliste en auteur van ‘De crisiskaravaan’, een vlijmscherpe aanklacht tegen de noodhulpindustrie, en Jan Weuts, emergency aid coordinator bij Caritas International.

Haiti, 12 januari 2010. De aarde beeft met de kracht van 7,0 op de schaal van Richter. Een vernietigende balans wordt opgemaakt: meer dan tweehonderdduizend onzijdelen, ruim twee miljoen ontheemden. De eens zo fiere en strijdvaardige eilandstaat smeekt op blote knieën om internationale noodhulp. Maar die komt aanvankelijk tergend traag op gang. De Verenigde Staten, die een grote strategische waarde hecht aan Haïti als oostelijke dam tegen het communistische

Cuba, anticipeert op rellen en plunderingen als resultaat van de totale anarchie. Een *compassionate invasion* van tienduizend man sterk vindt plaats, bovenop de negenduizend reeds aanwezige VN-veiligheidstroepen.

MENS EN BETON

De Haïtiaanse bevolking kijkt wantrouwig toe hoe de VS-troepenmacht de controle neemt over de

vlieghaven nabij de hoofdstad Port-au-Prince. Vrachtvliegtuigen en helikopters vliegen af en aan, met in hun kielzog tot op de tand bewapende soldaten. Vanaf nu beslist het Pentagon wie het land binnenkomt. Veiligheidsoverwegingen vormen hierbij het belangrijkste criterium. In de eerste dagen na de natuurramp zou niet minder dan vijftig percent van het vliegverkeer van militaire aard zijn, ten koste van zuiver humanitaire hulp. Vijf cargo's van Médecins Sans Frontières geladen met

Velen zullen met de vinger richting overheid wijzen als oorzaak voor het falen van een duurzame reconstructie van Haïti.

twalf ton aan medicijnen, medische apparatuur en personeel verkregen geen toegang tot Haïti en werden omgeleid naar de Dominicaanse Republiek.

Bij de Haïtianen heerst ongeloof en verbijstering bij het aanschouwen van wat volgens Al Jazeera's plaatselijke correspondent eerder leek op "de Green Zone in Bagdad dan een centrum van humanitaire hulp." Ook Jan Weuts veroordeelt de inherente contradictie van militaire noodhulp: "Diegenen die pretenderen humanitaire hulp te bieden, moeten de principes van menselijkheid-onpartijdigheid-neutraliteit en onafhankelijkheid respecteren. Een humanitaire actie opgezet door een leger is dus een contradictio in terminis."

Terwijl de VN en de VS zich belasten met de handhaving van de veiligheid, voeren Haïtianen een hopeloze strijd om familieleden en kennissen te bevrijden van onder het puin van ingestorte woningen en gezinswoningen. Een duel tussen mens en beton, uitgevochten met de blote hand. Een hamer als men van geluk kon spreken. Tekenend: slechts 132 mensen konden levend bevrijd worden. De nefaste gevolgen van een doorgedreven bezorgdheid over veiligheid uitte zich niet enkel in een problematische aanvoer van voedsel, medicijnen, artsen en reddingswerkers. Zo werd onder andere internationaal hulppersoneel verboden om zich na zonsondergang nog op straat te begeven. Velen hadden het gevoel door de internationale gemeenschap aan hun lot te zijn overgelaten. Het aanvankelijke gelaat van de humanitaire hulp was militair, niet civiel. In getraumatiseerde landen met

koloniale verledens wordt dat eerder gepercipieerd als een bedreigend verlies van soevereiniteit dan een reddende hand.

De globale solidariteitsbetuiging die komen zou, was wel overweldigend. Astronomische bedragen werden opgehaald, al kan niemand met zekerheid een totaalbedrag preciseren. Overheden, internationale instellingen, private initiatieven en NGO's beloofden naar schatting 10 miljard dollar aan donaties voor noodhulp en reconstructie, waarvan uiteindelijk slechts 4 à 6 miljard daadwerkelijk werd uitbetaald. Een nog kleiner percentage daarvan werd ook daadwerkelijk besteed aan ontwikkelingshulp. Nationale regeringen gaven de voorkeur aan positieve krantenkoppen over een gulle overheid, ter meerdere eer en glorie van het vaderland. Marshallplan-bedragen, desalniettemin. Het kapitaal dat werd vergaard was reusachtig, zo ook de opportuniteit tot het scheppen van dat sterker en duurzaam Haïti waar men de mond van vol had. Een Haïti dat op termijn onafhankelijk zou worden van buitenlandse hulp.

NGO-INVASIE

Eenmaal goed en wel op gang gekomen, liet de sputterende hulplocomotief zich niet meer afremmen, laat staan coördineren. Bovenop de 10 à 13.000 hulporganisaties die al aanwezig waren alvorens de natuurramp plaatsvond, entte zich nog een onbekend aantal bijkomende nieuwe groeperingen. "Dat zelfs bij benadering niet gezegd kan worden hoeveel NGO's er actief zijn, laat staan wat ze aan het doen zijn, is op zichzelf al symptomatisch voor de totale anarchie", stelt Polman. De invasie van hulporganisaties leverde het land alvast de weinig benijdenswaardige titel *République des ONG* op, met meer NGO's per capita dan elders ter wereld. Echter, enkel vele gecoördineerde handen maken licht werk. Ook John Holmes, ondersecretaris-generaal voor Humanitaire Zaken van de VN, hekelde in een uitgelekte vertrouwelijke e-mail het onvermogen van de VN om "het groot aantal betrokken partners efficiënt te coördineren".

Het gros van deze NGO's brengt men best onder in de categorie 'amateuristische Samaritanen' met voornamelijk religieuze motieven, van de Scientology-kerk tot Evangelische gemeenschappen. Ze liepen elkaar in de straten van Port-au-Prince eerder voor de voeten, gewapend met videocamera's en luisterbijbels op zonne-energie die de Haïti-

anen ervan moesten weerhouden in deze tijden van ontbering af te dwalen van Gods Pad. Hij die den hongerige spijzigt, verkwikt zijn eigen ziel. Ontwikkelingshulp als masturbatie.

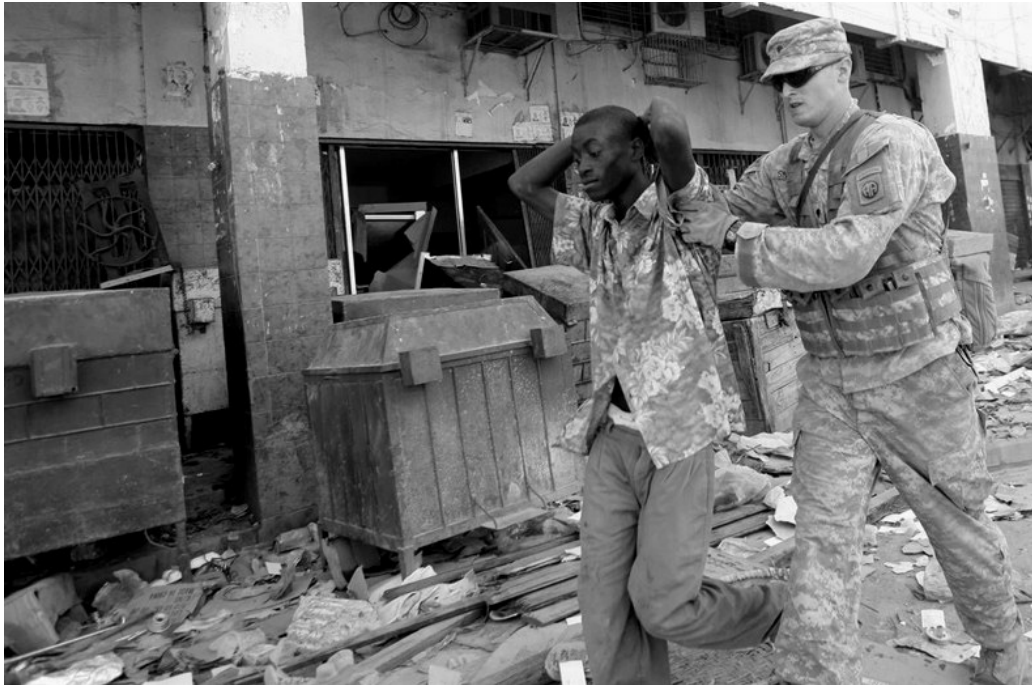
Het tekort aan VN-coördinatie en een niet-functionerende overheid zorgden voor een totaal gebrek aan overzicht. Haïti werd en wordt nog steeds eenzijdig geregeerd door NGO's. Polman laat er geen twijfel over bestaan dat de Haïtiaanse regering buitenspel wordt gezet: "NGO's hebben al het geld in handen en omzeilen de vleugellamme overheid die volledig afhankelijk is van wat donoren hen toeschuiven. Een resultaat van 40 jaar ongeremde groei van de NGO-republiek. Als legitimatie voor hun financieel overwicht verwijten ze de regering corruptie en onkunde. Eens je een organisatie of een donor de macht geeft, zullen ze die niet vanuit zichzelf teruggeven." Geen dezer duizenden hulporganisaties is trouwens bij wet verantwoordelijkheid verschuldigd. 561 organisaties stonden officieel geregistreerd bij de inländse overheid en slechts 150 daarvan legden vorderingsrapporten voor aan deze regering.

ONDERDAK

Niettegenstaande de successen, lieten de gevolgen van een chaotisch beleid niet op zich wachten. Terwijl UNICEF vier maanden na de ramp volgens berekeningen haar quota aan uit te reiken tentzeilen reeds bereikte, werden duizenden gezinnen gedwongen om deze beschutting aan te kopen op de zwarte markt voor een equivalent van 20 dollar. Onvermogene families sprokkelde tussen het puin hun verre van orkaan- en regenseizoenbestendige huisvesting bij elkaar.

Huisvesting vormt een knelpunt dat als een rode draad door de verre van foutloze hulppogingen heen liep. Ook het Canadese Rode Kruis en het Clinton Global Initiative struikelden op hun eigen manier over deze problematiek. Beide plaatsten een bestelling van orkaanbestendige containers die tevens dienst moesten doen als klaslokalen. Het bedrijf dat het miljoenencontract op zijn conto mocht schrijven was Clayton Homes, dat in de VS verweekeld was in gerechtelijke procedures omwille van het leveren van containers vervuld met toxische en kankerverwekkende gassen als formaldehyde. Liefdadigheid als nepotisme: Clayton Homes behoort tot een holding beheerd door Warren Buffet, prominent lid van Clintons liefdadigheidsorganisatie en tevens groot fundraiser

"Een humanitaire actie opgezet door een leger is een contradictio in terminis."

- Jan Weuts

voor Hillary Clintons presidentscampagne van 2008. Ondanks klachten van Haïtiaanse scholieren en leerkrachten over oogirritaties, hevige hoofdpijnen en ademhalingsproblemen, worden de containers tot op de dag van vandaag noodgedwongen in gebruik genomen.

De Haïtiaanse regering is voor vele hulpwerkers en media vaak de meest voor de hand liggende zondebok. Velen zullen met de vinger richting overheid wijzen als oorzaak voor het falen van een duurzame reconstructie van Haïti. Hoewel de overheid zeker niet vrijuit gaat, heeft de praktisch onbestaande administratie bitter weinig in de pap te brokken gehad. Slechts één percent van de fondsen werd uitgereikt aan de inlandse regering, wat niet veel ruimte laat voor beschuldigingen van groot-scheepse overheids corruptie. Voor Polman vooral een smoes om niet in de eigen boezem te kijken. "De Haïtiaanse overheid regeert enkel in naam, wat de donoren willen wordt geïmplementeerd. Beschuldigingen van corruptie zijn voor hulporganisaties een uitstekend excuus voor het eigen falen."

Daarmee beschikten hulporganisaties al over een aanzienlijk voordeel ten opzichte van operaties in pakweg Afrika, waar corruptie en ontvreemding van hulpgoederen veel meer schering en inslag zijn. Geld bleef in Haïti vooral kleven aan de handen van enkele oligarchische families die het gros van de territoriale en economische macht bezitten. Volgens Weuts is "het Haïtiaans maatschappelijk middenveld er niet in geslaagd een antwoord te bieden op het bewind van de twaalf families die het politiek bestel beheersen. Er worden zo weinig mogelijk wetten gestemd die hun zakenbelangen zouden kunnen schaden." De bevoorrechte klasse, die meer miljardairs per capita telt dan elders in de

Carabiën of Latijns-Amerika, heeft duidelijk maar weinig te lijden gehad onder de malaise.

Voor Haïti's rijksten wordt het stilaan tijd om hun eigendommen terug te vorderen van de ontheemde bevolking die er in de nasleep van de aardbeving reusachtige tentenkampen optrok. Sinds enkele maanden begon men met zachte of harde hand de spontaan onstane, uit de kluiten gewassen tentsteden te ontruimen. Tijd om weer op eigen beide benen te staan, 'autonoom te worden'. Polman schetst een beeld van de NGO-industrie als een bedrijfslandschap met quasi-aandeelhouders: "Nu het geld dat NGO's eigenhandig inzamelden bij particulieren volledig opgesoupeerd is, zijn ze volledig afhankelijk van grote donoren die de tijd rijp achten om te stoppen met het aanbieden van humanitaire noodhulp als drinkbaar water, medische zorg en noodhuisvesting. De geldkraan voor tentenkampen werd grotendeels toegedraaid, met als gevolg dat ze langzaam worden uitgehongerd en uitgedorst." Verhuizen is de niet mis te verstane boodschap die donoren en grootgrondbezitters verkondigen.

HET BELOOFDE LAND

Haïti's grootste vluchtelingenkamp, Corail Cesselesse, vormt hét gezicht van een inefficiënte NGO-sector, een inadequate overheid en een profiterende elite. Gesitueerd in een dor landschap zonder waterstroom en vijftien kilometer verwijderd van de dichtstbijzijnde voedselmarkt werden aanvankelijk achtduizend daklozen naar het kamp gerepatriëerd. Hulporganisaties zouden voorzien in basisbehoeften terwijl de Haïtiaanse regering het kamp voorstelde als de ultieme oplossing en de belofte uitte om op termijn nabij de site dertigdui-

zend banen te creëren door buitenlandse investeringen. Het gespieerde taalgebruik bracht een vluchtelingenstroom op gang met als resultaat een uit zijn voegen gebarsten Beloofde Land met vandaag naar schatting honderdduizend inwoners, maar amper bijkomende sanitaire voorzieningen of scholen. Tussen regering en de economische toplaag was sprake van belangenvermenging. Een prominent lid van de bevoegde commissie die over de locatie van het vluchtelingenkamp een advies formuleerde, was tevens eigenaar van de grond waarop het kamp gebouwd werd én hoofd van Haïti's grootste bouwbedrijf. Een handig voordeel in een desolate vlakte die vluchtelingen tot afhankelijkheid verdoemt.

Afgezien van deze onderneming weigert de Haïtiaanse regering stelselmatig om land ter beschikking te stellen voor permanente bewoning. De International Organization of Migration (IOM) houdt zich sterk dat Haïti nog slechts 400.000 daklozen telt. Onafhankelijke organisaties contesteren de cijfers. Ze stellen tevens dat mensen worden verdreven uit de tentenkampen en zo gedwongen terug moeten keren naar instabiele huizen die na de aardbeving als sloopwaardig gemarkeerd werden. Bij aardshokken vlucht men massaal de straat op uit angst voor verdere instorting. President Michel Martelly startte in samenwerking met het IOM een huisvestingsprogramma dat tot nu toe slechts benut kon worden door 5% van de ontheemden. Slechts 5000 permanente woningen werden opgetrokken. Een deel van de problematiek heeft er volgens Weuts mee te maken dat "in Haïti geen kadaster noch betrouwbaar rechtssysteem bestaat. Voor de aardbeving leefde trouwens al 80% van de bevolking van Port-au-Prince in uiterst penibele omstandigheden."

INTERNATIONALE MACHTSPOLITIEK

Voor velen klinken voorgaande misstappen mogelijk te incidenteel en anekdotisch om te twijfelen aan de professionaliteit en integriteit van de betrokken civiele of militaire mogendheden. Misschien moet men dan maar eens kijken naar het globale plaatje, het economisch belang van Haïti voor de Verenigde Staten en diens politieke inmening aldaar. Haïti heeft, sinds het in 1804 als eerste natie onafhankelijkheid verwierf van een Europese kolonisator, niets dan armoede gekend. In ruil voor de succesvolle slavenopstand eiste Frankrijk een schadeloosstelling die heden ten dage zou overeenstemmen met twintig miljard dollar; een schuld die pas werd vereffend in 1974. Dat Haïti vandaag nog steeds de laagste lonen in de ganse Caraïben herbergt, is hiervan een rechtstreekse erfenis. De Verenigde Staten hebben hier steeds massaal gebruik van gemaakt. De helft van de Haïtiaanse fabrieken die uitsluitend in dienst staan van giganten als Kmart en Wal-Mart, betalen hun arbeiders consequent minder dan het minimum dagloon dat omgerekend rond de 5 dollar schommelt.

Of de Verenigde Staten daadwerkelijk baat hebben bij de opbouw van een sterker en onafhankelijk

Haïti lijkt dus onwaarschijnlijk, evenals de louter menslievende aard van de VS-hulpmissie in Haïti. Vrijgegeven WikiLeaks-cables brachten naar boven dat de Obama-administratie zich met hand en tand tegen de laatste loonopslag verzette omdat deze schade zou toebrengen aan de economische activiteiten van Levi Strauss en Hanes. De vrees voor een verlies van goedkope arbeidskrachten en een overwegend Amerikaans bedrijfslandschap verklaart meteen ook de systematische ondermijning van de Haïtiaanse economie. Door de VS gesubsidieerde producten als rijst worden in Haïti aan dumpingprijzen verkocht, wat de ruïnering van ganse binnenlandse rijstvlaktes tot gevolg had. Een politiek van afhankelijkheid.

NEOLIBERALE KORTZICHTIGHEID

Ook in de VS mengen steeds meer opiniemakers zich in het debat omtrent de bemoeienissen van het Witte Huis in Haïti, en bij uitbreiding elk ontwikkelingsland. Illustratief voor Haïti als 51ste staat van de VS is een grootscheeps industrieproject dat op poten werd gezet in het noorden van het land, dat hoegenaamd niet werd getroffen door de aardshok. Caracol Industrial Park is een publiek-privat samenwerking die werd gefinancierd door de Inter-American Development Bank en de regering

van de VS, die plannen uittekende voor de aanleg van een olieplatform, een commerciële haven en talrijke sweatshops. De Haïtiaanse regering stelde de grond ter beschikking. Zonder vooraf uitgevoerde milieustudies worden boeren onteigend in wat doorgaat voor één van de meest vruchtbare regio's van het land. Een zoveelste ondermijning van een zelfvoorzienend Haïti.

Het hele project is ook nog eens doorgestoken kaart, weet Weuts. "Nauwelijks anderhalve maand na de aardbeving kwam men op de proppen met een masterplan voor de heropbouw van Haïti, zo gezegd in samenspraak met de regering. Later bleek dat dit plan twee jaar voor de ramp werd ontwikkeld door USAID, waarin de economische richtlijnen voornamelijk uitgingen naar het opzetten van vier vrijhandelszones. Op het hoogtepunt van de crisis werd dit de Haïtianen de strot ingeramd."

In de investeerdersbrochure, samengesteld door de regering van de Verenigde Staten, wordt maar weinig aan de verbeelding overgelaten: "Haïti biedt het bedrijfsleven een aantrekkelijke combinatie van nabijheid tot de VS-markt, een competitief en uiterst gemotiveerde werkkracht, gulle handelsvoordelen tot de Amerikaanse en Europese

Bron: AFP/Getty Images

"We willen enkel zien hoe dat ene weeshuis een nieuw dak krijgt of hoe onze helden op foto gaan met een Haïtiaans kindje dat dankbaar omhoog kijkt."

- Linda Polman

markten en uitzonderlijke aanmoedigingen voor buitenlandse investeerders." Het leidt geen twijfel dat de enorme Haïtiaanse arbeidsmarkt uiterst competitief is en vooral dat dit ten allen koste in stand zal worden gehouden. Het Zuid-Koreaanse Sae-A Trading Co., grootleverancier van Amerikaanse ketens als Wal-Mart, zal Caracol in bruikleen krijgen. De textielgigant staat te boek als notoir arbeidsrechtenschender en moest onlangs haar vestiging opdoeken in Guatemala nadat vakbondspriest er met afpersingen, doodsb bedreigingen, opsluitingen en verkrachtingen monddood was gemaakt. Het hongerloon van drie dollar per dag zal de twintigduizend werkkrachten in Caracol weinig perspectief bieden.

Projecten als deze zijn een aanfluiting voor een duurzame reconstructie van Haïti en reduceren het land tot speelbal van mondiaal neoliberal winstbejag, op zoek naar de meest flexibele en goedkope arbeidskracht. De facto wordt Caracol zo herschapen tot laboratorium voor neoliberalistische experimenten waarvan reeds bewezen werd dat ze inefficiënt zijn en op lange termijn een beperkte impact teweegbrengen in gebieden die te kampen hebben met structurele armoede. Van een onvoorwaardelijke onderwerping tegenover de natuur, naar een onvoorwaardelijke onderwerping tegenover het kapitaal. "De industrialisatie van Haïti is een heilloze weg. De voedselverbouwing blijft intussen achteruit gaan en steeds meer mensen trekken naar de steden waardoor de sloppenwijken blijven groeien", fulmineert Polman. Ook humanitaire hulp verliest elke geloofwaardigheid wanneer zij zich laat inschakelen in de economische agenda's van het Westen.

"De buitenlandse politiek van de VS ten opzichte van Haïti heeft steeds in eerste instantie de eigen belangen gediend. Van oprechte toewijding is nooit sprake geweest en in deze ongeïnteresseerde houding staat het land zeker niet alleen." Intussen zegeviert het cynisme: "Uiteindelijk interesseert Haïti helemaal niemand. We willen enkel zien hoe dat ene weeshuis een nieuw dak krijgt of hoe onze

helden op foto gaan met een Haïtiaans kindje dat dankbaar omhoog kijkt. Zulke beelden zien we graag van onszelf en onze leiders."

Tekenend is Caracol ook voor de prioriteiten die vandaag in Haïti worden gesteld: industrie en toerisme. Met de uitbouw van industrieparken en vijfsterrenhotels zal men de structurele zwakten van de Haïtiaanse economie niet verhelpen. Winsten vloeien integraal terug naar Westerse multinationals en regeringen, terwijl Haïtianen steeds afhankelijker worden van globale handelsstromen en buitenlandse investeringen, in ruil voor schendingen van arbeidsrechten en gemaakte beloften. Wie dacht dat dergelijke manoeuvres niet plaatsvonden onder het toezend oog van de internationale gemeenschap, is meteen een illusie armer.

GEMISTE KANS

Het falen van de internationale gemeenschap heeft in Haïti een algemeen gevoel van wantrouwen in het leven geroepen tegenover NGO's en organisaties als de VN, USAID en de World Bank. De argwaan wordt gevoed door de opvatting dat Haïti niet herbouwd wordt voor de Haïtianen. In het aanzicht van onteigeningen, een aanhoudende huisvestingscrisis en land- en broodroof worden de Haïtiaanse regering, het Westen en haar machtsinstrumenten er inmiddels van beschuldigd enkel begaan te zijn met het scheppen van een aantrekkelijk investeringsklimaat. Ook NGO's treflen blaam, ofwel omdat zij vanuit hun ivoren toren niet genoeg druk uitoefenden op de Haïtiaanse regering om land voor huisvesting en agricultuur te verwerven, ofwel omdat ze door Haïti massaal te overspoelen de overheid monddood maakte. Alle krediet is verloren gegaan. Men voelt zich allermindst betrokken bij de reconstructie van het eigen land. Elke hulpverlener en regering weet nochtans dat eender welk ontwikkelingsproject slechts succesvol kan zijn wanneer het gedragen wordt door de lokale bevolking en wanneer het aan diens behoeften voldoet.

"Het is maar al te duidelijk dat een totaal gebrek aan transparantie er dé oorzaak van is dat steeds meer geëngageerde mensen de effectiviteit van humanitaire noodhulp an sich in vraag stellen. Nagaan of een NGO al dan niet de volledige budgetten heeft besteed en vooral waaraan ze hun donaties besteden, is een zo goed als onmogelijke opdracht", hekelt Polman. Iemand moet de vinger op de wonde durven te leggen want hulporganisaties schuilen achter muren en papier. "Jaarversla-

gen zijn erg oncontroleerbaar, moeilijk opvraagbaar en staan nergens centraal geregistreerd. Ieder gebruikt de eigen boekhoudkundige systemen waardoor prestatievergelijkingen erg moeilijk worden. NGO's zijn enkel verantwoordelijk verschuldigd aan hun donoren, niet aan diegenen die ze trachten te helpen."

De inefficiënte werkwijze van vele NGO's is nog zo'n pijnpunt. "Er wordt voortdurend geld doorschoven van organisatie tot organisatie tot eindelijk eens iemand begint een latrine uit te graven. Enorme bedragen worden verspild door dit systeem van onderaanneming." Hervormingen dringen zich al een decennium up, laat Weuts uitschijnen. "Op dit ogenblik wordt er gedacht aan het onderwerpen van NGO's aan een certificatieproces, wat de professionalisering van de sector ten goede moet komen. Intussen probeert men de stroom aan hulorganisaties onder controle te krijgen, maar het lijkt wel een niet te stoppen spiraal."

Op de vraag of de internationale gemeenschap een kans gemist heeft om een beter en sterker Haïti op te bouwen, antwoordt Polman met een onomwonden *ja*. "Na de aardbeving was er een enorm momentum, maar het is bij dat momentum gebleven. Als NGO moet je in je handjes knijpen als je project zoveel aandacht krijgt en het geld zo gemakkelijk binnenstroomt. Jammer dat het wederom verzand is in dezelfde oude fouten en klunzig gedrag. Des te schrijnender omdat Haïti verre van onbekend terrein was voor de hulporganisaties. Uiteindelijk is nog maar eens bewezen hoe flinterdun het engagement daadwerkelijk is. Serieuzere hervormingen die lang duren en moeilijk zijn, gaat men liever uit de weg."

Kant-en-klare recepten voor een duurzame en door de bevolking gedragen heropbouw van Haïti liggen nochtans klaar, maar blijven onbenut. De voorkeur wordt gegeven aan top-down operaties waarbij weinig tot geen lokale inspraak wordt voorzien. De vrijheid tot bijdrage wordt gelijkgesteld aan de vrijheid tot arbeid. De Haïtiaanse bevolking laat er nochtans weinig twijfel over bestaan: men wil zich engageren in grootscheepse infrastructuur- en landbouwprojecten waar men op middellange termijn concrete en duurzame voordelen uit scheidt. Tegelijkertijd zou daardoor een gigantische tewerkstellingspotentieel en een gevoel van betrokkenheid worden gecreëerd, een gezamenlijk doel. Het gebrek aan het bieden van dergelijke perspectieven is dan ook het grootste falen van het internationale hulpprogramma in Haïti.

Cohousing: voor elk wat wils

Pleister op een houten been of volwaardig alternatief?

SANDRO GONZÁLEZ-MASEDA

Cohousing is een vorm van samenwonen waarbij een groep particulieren samen een gebouw of een stuk grond aankoopt om een woning op te bouwen. De woning of grond wordt vervolgens opgedeeld in een privé en een 'publiek' gedeelte. Bedoeling is dat participanten vooral hun voordeel halen uit de gemeenschappelijk gedeelten, denk bijvoorbeeld aan een gedeelde keuken. Een soort van op-kot-gaan voor volwassenen dus.

Is co-housing een realistisch woonalternatief voor studenten of pas afgestudeerden? De Moeial vraagt het aan Dieter Roosen, die momenteel zelf een cohousing-project van de grond probeert te krijgen.

d.M.: Kun je iets vertellen over bestaande cohousing-projecten?

Dieter Roosen: “Er zijn twee cohousing-groepen actief in Gent en ook in Brussel en Dilbeek komen er projecten van de grond (het project in Dilbeek is stopgezet wegens een hoger bod voor de grond waarop ze een optie namen, nvdr.). Het concept staat in Vlaanderen echter nog in haar kinderschoenen, in tegenstelling tot in de Verenigde Staten, dat al zeer veel co-housingprojecten herbergt. Van de Europese landen spelen de Scandinavische landen een pioniersrol. Het is de bedoeling dat de participanten vooral hun voordeel halen uit het gemeenschappelijk deel. Een paviljoen bijvoorbeeld, waarin een gedeelde keuken zou kunnen komen.”

Is er een wettelijk kader om dit alles in goede banen te leiden?

“Neen, maar je kunt je baseren op de reglementen die betrekking hebben op appartementen. Daar is er ook een vereniging van eigenaars die beslist over de gemeenschappelijke delen. Er is dan een soort algemene vergadering die beslist over de aankoop van nieuwe toestellen, het onderhoud, en meer van dat soort zaken.”

“Ook inzake erfrecht is de gewone regelgeving van toepassing. Je kinderen erven gewoon je huis en de gedeelde eigendom wordt doorgegeven aan de hand van een verdeelsleutel.”

Stel: je bent meegestapt in een cohousing-project en na een tijdje wil je verhuizen. Hoe pakt de vertrekkende bewoner dit dan aan? En schrikt de kans om na verloop van tijd met volslagen vreemden samen te wonen niet veel mensen af?

“Diegene die gaat verhuizen moet zijn deel van het huis verkopen, alsof je in

een appartement zou wonen. Aanvankelijk kies je dus met wie je samenwoont maar het is dus mogelijk dat je na een tijd moet samenwonen met mensen die je niet koos. Wat de gemeenschappelijke delen betreft, aan het begin van het project stellen we een verdeelsleutel in voor de lusten en lasten van iedere participant. Daarvan wordt niet afgeweken. In principe zou je je huis dus op dezelfde manier als een appartement kunnen verkopen. Hetzelfde geldt voor onderlinge afspraken. Als er afgesproken werd om geen huisdieren te nemen, dan zal ook de nieuwe bewoner zich daarnaar moeten schikken.”

“Het schrikt echter niet af, het merendeel dat kiest om in een cohousing-project te stappen, maakt deze keuze voor het leven. In andere landen zie je zelfs al dat de kinderen van mensen die in zo'n project stapten, zelf vaak ook op zoek gaan naar dezelfde manier van wonen.”

Is het vergelijkbaar met een commune?

“Neen, een commune is een woord uit de jaren '60 dat we vanwege de bijklank niet graag horen. Het verschil is dat je wel degelijk je eigen privé-domein hebt en je niet verplicht wordt de gemeenschappelijke delen te gebruiken. Bij een commune was alles verplicht gemeenschappelijk, hier heb je slechts de mogelijkheid om te participeren.”

Is het ook goedkoper dan een gewone woning?

“Veel mensen denken dat cohousing goedkoper zou uitkomen. Dat is slechts gedeeltelijk waar: je kan samen afdingen op de prijs en je stapt samen naar de architect, maar uiteindelijk zit je toch ongeveer op de marktprijs. Het gemeenschappelijk deel zit er bij voor dezelfde prijs, om het zo te zeggen. Veel mensen schrikken dan wel van even van het kostenplaatje, maar er kan

“Veel mensen denken dat cohousing goedkoper zou uitkomen, maar uiteindelijk zit je toch ongeveer op de marktprijs.”

ook geëxperimenteerd worden met coöperatieven. Helaas moet je je door een juridisch kluwen worstelen om dat alles te doen slagen.”

Denk je dat er politieke wil is om cohousing gemakkelijker te maken?

“Dat denk ik wel. CD&V stelt co-housing voor als een goed alternatief in haar ledenblad. Verder is er een reeks parlementaire vragen rond geweest. In het Brussels Gewest is er een fonds beschikbaar dat dergelijke initiatieven ondersteunt. Het lijkt erop dat de politiek zich stilaan bewust wordt van de nood aan woonalternatieven; we hopen dan ook dat er in de toekomst meer middelen voor vrijgemaakt worden.”

“Een concrete maatregel zou een subsidie kunnen zijn om de werkingskosten te dragen. De organisatie van zo'n project valt niet te onderschatten en ondersteuning is dan ook welkom. Anderzijds is er ook nog de kost van de bouwgrond, de grootste investering. Een renteloze lening voor een deel van de grondprijs zou mogelijkheden scheppen. Dat is het financiële aspect. Maar andere ondersteuning, ik denk dan bijvoorbeeld aan een vergaderzaaltje dat ter beschikking gesteld wordt, is ook meer dan welkom.”

Hoe ver sta je nu met je eigen project?

“Het project staat nog in zijn kinderschoenen, maar er zit zeker schot in de zaak. Het initiatief kwam van iemand die cohousing een geweldig idee vond en haar schouders eronder zette. We organiseren maandelijkse infoavonden en ondertussen zijn er al drie koppels bijgekomen. We staan al ver, het moeilijkste deel van het project is al achter de rug, namelijk het vinden van geschikte bouwgrond. Er is al een voorakkoord gesloten met de eigenaar. Nu komt het erop aan om genoeg mensen samen te krijgen achter het project. We streven naar tien koppels om vervolgens over te gaan tot de aankoop van de grond. Daar krijgen we tweeënhalf jaar de tijd voor. Het wordt ook makkelijker doordat het steeds concreter wordt. We hebben nu een architectuurwedstrijd uitgeschreven. Dat maakt het voor veel mensen makkelijker om deel te nemen: ze kunnen zien hoe hun huisje eruit zal zien, wat de bedoeling is enzovoort. We hopen dat dit de zaken in een stroomversnelling zal brengen.”

Krijgen jullie ook steun van andere projecten?

“Er is een cohousing-platform, dat zich voltijds bezighoudt met het opstarten van projecten. Het probleem is dat er ook professionelen aan te pas komen die een percentage van de verkoop van de grond eisen, zoals een projectontwikkelaar. Dit is uiteraard niet de bedoeling van cohousing. Het is net de bedoe-

ling dat er samengewerkt wordt. Dat is wat de groep vormt. Het zorgt ervoor dat veel mensen afhaken, maar ook dat de groep hechter wordt. De vzw *Samenhuizen* geeft trouwens advies en biedt een communicatieplatform aan.”

Zou je cohousing aanraden aan pas afgestudeerden die op zoek zijn naar een woning?

“Dat is een moeilijke vraag. Er zijn verschillende vormen van cohousing. Je kan bijvoorbeeld intrekken in een bestaand pand en dat dan op je eigen tempo verbouwen. Maar je kan ook beginnen aan een nieuwbouw, zoals wij in Sint-Niklaas doen. Een nieuwbouwproject lijkt me voor pas afgestudeerden niet geschikt omdat je toch al wat geld aan de kant moet hebben. We vragen ook aan onze deelnemers om een financiële toets te doen: hoeveel kan je lenen bij de bank? Uiteindelijk moet je samen overgaan tot de aankoop van de grond.”

Nu we het toch over centen hebben. Wat gebeurt er als deelnemers van het project hun lening niet meer kunnen afbetalen?

“Dat moeten we nog afspreken. Dat is ook net het leuke aan cohousing, dat je zoiets zelf kan bepalen. We denken erover na, maar een echt antwoord hebben we nog niet gevonden. Normaliter zou de gemeenschap de delen van de failliete leden overnemen en proberen te verkopen. Je staat dus financieel garant voor de groep. Daarom vragen we ook om die financiële toets. Zo garanderen we dat enkel mensen die er financieel goed voor staan eraan kunnen beginnen. Zoiets zorgt natuurlijk ook voor teleurstellingen bij heel wat mensen: zij willen natuurlijk ook hun droom realiseren, maar botsen dan tegen de realiteit wanneer ze langsgaan bij de bank.”

“In ons project zorgden we dan wel voor variatie in de grootte van woningen. We hebben woningen van 80 tot 160m². We denken dus wel aan oplossingen op maat maar je moet die natuurlijk ook in contracten kunnen gieten. Het is alleszins de bedoeling dat, als iemand in de groep past en in financiële problemen geraakt, diegene hulp zou kunnen krijgen van de groep, eventueel in de vorm van een afbetalingsplan. Dat is moeilijk, want je hebt ook je eigen financiële limieten. Het is ook mogelijk om de bouw even uit te stellen. In Vlinderhouten, bijvoorbeeld, wonen mensen in een onafgewerkt huis. Naarmate er geld vrijkomt, kan de bouw stukje bij beetje worden afgewerkt. Daarom is het ook belangrijk dat je begint met de bouw van het gemeenschappelijke gedeelte, zo niet wordt iedereen bouwmoe. Als je eerst al je energie in je privéwoning steekt, zal het niet vooruitgaan met dat gemeenschappelijk deel.” ❖

MIA HEEFT HET LICHT GEZIEN?

Kon ik mijn politici ook maar in een vintagewinkel kopen...

Authentiek, dat moet men zijn. Van uw slaapkamerinterieur tot uw favoriete politicus of politica (laten we politiek correct blijven); als de authenticiteit er niet van afspat als van de gescheurde broekspijp van een Levi's jeans is het de moeite niet waard. Gelukkig hebben ook onze politieke tenoren dit begrepen. Hilde Crevits bevestigde het onlangs nog in de aanloop van haar onverwachtse populariteit. Waarom Hilde? Omdat de no-nonsense stijl in de smaak is bij het kiespubliek! Ondanks dat het Vlaams Blok al even geen factor van belang meer is binnen het Belgische politieke landschap, blijkt de politieke succesformule boven de taalgrens onveranderd: "Wij zeggen wat u denkt." Recht voor de raap, zeggen waar het op staat. Het blijft de beste manier om zichzelf het imago van de in frietvet gerolde volkswens aan te meten. Politiek verpakt als moed. Uiteraard is het al lang niet meer exclusief het Vlaams Blok dat furore maakt met deze onvervaarde attitude. Over het hele politieke spectrum, van de N-VA tot Groen, en van internetfora tot de zogenaamde intellectuele en sociale elite, iedereen zegt tegenwoordig, godzijdank, waar het op staat.

Zeggen waar het op staat, dat valt natuurlijk wel te bekijken vanuit ieders eigen perspectief. Rechts zet zich dapper af tegen de politiek correcte censuur, aan linkerkant heerst er eerder een sfeer van zelfcensuur en verloochening, excuseer, een sfeer van het benoemen van 'harde waarheden' waar we te lang 'blind' voor geweest zijn. De bekering van Saul is tegenwoordig eerder een massa-evenement. Halleluja! Niet iedereen hoeft individueel door die woestijn. Als archetype kan Luckas Vander Taelen als Paulus van dienst opdraven. Nu deze dappere ziel ons heeft doen inzien dat integratie voornamelijk een zaak is van verantwoordelijkheid, kunnen we eindelijk met dat geknuffel kappen. In België in het jaar 2012 heeft de multiculturele

samenleving afgedaan, en geen moment te vroeg. Van Sharia4Belgium tot seksisme aan Anneesens, iedereen is het er roerend over eens, dit kan niet getolereerd worden. Eer men ons een gebrek aan verbeelding verwijt, *GAS-boete* staat wel degelijk voor Gemeentelijke Administratieve Sanctie-boete. Zo'n geweldige tautologie, daar kan u toch ook niet aan weerstaan? Trouwens, zij die niet binnen het discours vallen, vallen ook niet binnen de gemeenschap. Het draait allemaal rond verantwoordelijkheid. Goed, verantwoordelijkheid van de ander, maar dat is ook een vorm van verantwoordelijkheid. De eigen verantwoordelijkheid hoeft gelukkig niet verder dan het tuintje (een biologische moestuin, wat dacht u?) te reiken. De nieuwe zakelijkheid met het aura van een oude boertigheid. Als ik de schuld op de migranten wil steken, is dat toch mijn godverdomse recht. Ik kleed het wel in met wat vrouwvriendelijke opmerkingen over de vrouwonvriendelijke Islam.

Schelden doet echter geen pijn, en als de voorbije zomer ons één ding geleerd heeft, is het dat sociaal ongewenst gedrag te corrigeren valt met een fikse boete. Na harde taal komt nu eindelijk ook het harde optreden. Als de *cultural turn* ons iets geschonken heeft, is het wel de mogelijkheid om ieders gedrag als – via repressie – corrigeerbaar te achten. Rechts heeft over de maakbare samenleving gelukkig zijn gêne al een tijdje verloren. Gewoon niet met de slappe pols, dat is de boodschap. Al moet men uiteraard de ogen blijven open houden. Milquet had naar aanleiding van onze bebaarde Islamstrijders van Sharia4Belgium ei zo na het Taal Actie Komitee verboden. Het zou nogal een zicht geweest zijn. Bijna het Poulidor-complex van onze Vlaamse vrienden gerechtvaardigd.

Ook in de strijd tegen de politiek correcte verdrukking gaat het de goede kant op. De leden van deze elite denken wel twee keer na voor ze zich kenbaar

maken. De repressie blijft echter aanwezig, al is hij even onzichtbaar als die paljas die mijn commentaren op *HLN.be* wist. Gelukkig zijn er ook nog enkele publieke figuren met een fikse dosis moed en ja, kloten aan hun lijf. De voorbije maand werd de politiek correcte ballon zo zorgvuldig doorprikt door barones Mia Doornaert. Deze weet dat de strijd nog verre van gewonnen is, en in haar oproep tot een terugkeer van het feminisme wist ze het politiek correcte establishment – waaronder de maakster van de documentaire *Femme de la Rue* – terecht te wijzen. Mia weet immers wat het probleem in België is. Te veel hijabs, te weinig Dolle Mina's. Het kan verkeren, de barones schouder aan schouder met een beweging die naast het feminisme ook getekend werd door de klassenstrijd. Mia weet gelukkig dat de ware triomf van het feminisme in het Westen niet de gelijkwaardigheid van de vrouw was, maar keuzevrijheid in haar klerenkast. Dat, en ons godverdomse recht om te zeggen wat men denkt. U weet wel.

De barones toonde zich een connaisseur van het Belgisch buikgevoel. Onze lokale traditie om een kat een kat te noemen gaat niet goed samen met het overgenuanceerde gejanek van de politiek correcte Islam-knuffelaars die blind blijven voor de mislukking van het multiculturele model. Het gebruik van de terminologie 'politiek correct' door Mia Doornaert is hier niet toevallig. Politieke correctheid staat al jaar en dag geboekstaafd als de houding van de zeloot. Ironie wil dat de feministen zelf met 'politieke correctheid' zijn afgekomen. Seksisten en feministen, een strijd? Mia maakt het ons wel moeilijk. Laten we hopen dat er iemand hier op strenge toon met klare taal een onderscheid weet te trekken. Nuance, dat is voor hippies en mietjes. ♦

Nathaniël Bovin

Het Nieuws van Morgen

KENNETH PONTZEELE

RECTOR DE KNOP BLIKT VOORUIT OP DE NIEUWE GENERATIE

Zoals elk jaar in deze periode migreren tienduizenden nieuwe studenten vanonder de vleugels van de moederkloek naar die van Rector Paul de Knop. Een zware verantwoordelijkheid, dat spreekt voor zich. Wij vroegen onze rector welke problemen dit met zich meebrengt. “Studenten behandelen mij, en ook de rest van mijn academisch personeel, werkelijk als surrogaatmoeders”, klonk het. “Gisteren kreeg ik in mijn mailbox bijvoorbeeld weer een mail van een generatiestudent, die zich afvroeg waarom die vuile potten en pannen op zijn kersvers kot zo lang vuil bleven, en of daar niets aan gedaan kan worden, zoals thuis.” Blijkbaar zijn het niet enkel huishoudelijke taken waar de jeugd van tegenwoordig het lastig mee heeft. Ook voor academische onderwerpen blijven sommige studenten blijkbaar in hun oude gewoonten vervallen. Zo bracht een LO-student vorig jaar een briefje van zijn ouders mee naar de les, waarin stond dat hij geëxcuseerd mocht worden voor de zwemles. Hierbij zouden wij dan ook graag onze onvoorwaardelijke morele steun aanbieden aan de nieuwe generatiestudenten. Sterkte.

BART DE WEVER VOOR RECTOR

Na de ravissante uitslagen voor de N-VA in de peilingen voor de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen,

doet BDW het blijkbaar ook goed voor een onverwachte positie: die van rector van de Vrije Universiteit Brussel. Er werd namelijk een opiniepeiling afgenomen door deze krant en de vakgroep Politieke Wetenschappen. Deze toont ons dat als er op dit moment rectorverkiezingen zouden zijn, De Wever, alhoewel hij nooit op enige manier verbonden is geweest aan deze instelling, een fenomenale 53 procent van de kiesgerechtigde stemmen zou halen. Dit is niet het enige neveneffect van het verpletterende electorale overgewicht van de Antwerpse roerganger. Eerder werd al bekend dat De Wever tot ‘Snor van het jaar’ werd benoemd door de Antwerpse Snorrenclub. Ook zou bondscoach Marc Wilmots naar verluidt geprobeerd hebben om de Leeuw van Antwerpen op te roepen voor de selectie van de nationale ploeg.

VROUWEN IN DE MEERDERHEID IN HOOFDREDACTIE DE MOEIAL

Er heeft een kleine revolutie plaatsgevonden in de Reyerslaan aan de Triomflaan. Deze Moeial is namelijk de eerste van dit academiejaar die onder de verantwoordelijkheid valt van Stéphanie Romans, voltijds, openlijk en onbeschaamd vrouw. Ook secretaris Sarah Fellahi valt onder deze categorie, waardoor Joren Janssens als enige een Y-chromosoom in de schaal werpt in het leidinggevend orgaan van dit blad. Bij de gemiddelde 21-eeuwse studentenvereniging zou dit natuurlijk

een vanzelfsprekendheid zijn, maar niet zo binnen de Moeial, bestuurd als zij daar zijn door aloude tradities, normen en waarden. In de woorden van een anonieme bron dicht bij de redactie: “In één woord: ouderwets, net zoals hun cryptostalinistisch politiek gedachtengoed.” Een tweede mannelijke bron die anoniem wenste te blijven, wist ons te vertellen dat dit resultaat van de hoofdredactieverkiezingen inderdaad voor enige spanningen had gezorgd binnen de redactie. Zo was er blijkbaar enige, ronduit seksistische en paranoid vrees dat het - zelfverklaarde - kritische niveau zou lijden onder kookbijlages, fashion- en shoppingtips. Toen we een licht beschonken redactielid hierover aanspraken in Literair Café Luigi, kregen we volgende genuanceerde uitspraak: “Keukenprinses, dat zou nu nog eens een gepaste titel zijn voor een vrouw, met al dat gedoe”, klonk het. Waarna een vurig pleidooi werd gelanceerd voor een systeem van quota, om een minimumvertegenwoordiging van twee mannen verplichtend te laten opnemen in de statuten van het blad. ❖

Volgende maand:

- *Rector de Knop blikt terug op de afgelopen maand*
- *Bart De Wever verkozen als hoofd Sharia4Belgium*
- *Passioneel drama in Redactielokaal de Moeial*

Jeffrey Lewis: “Thurston Moore een fan? Laten we het houden op iemand die mijn muziek wel kan smaken”

PIET VAN DE VELDE

Muzikanten zijn graag zeer bitsig tegen elkaar. Leg The Red Hot Chili Peppers op in het gezelschap van Nick Cave en hij gooit alles naar je

hoofd wat niet te zwaar is. De eeuwige vete tussen The Beatles en The Rolling Stones, Blur en Oasis, ...: het lijstje is allesbehalve exhaustief. Wanneer een andere muzikant zijn collega een compliment geeft, is dat eerder de uitzondering om de regel te bevestigen. Wanneer een van de meest virtuoze tekstschrijvers, met name Jarvis Cocker (Pulp), je bestempelt als the best songwriter in the western-hemisphere, dan kan je al tevreden zijn over je prestaties. De inmiddels 36-jarige anti-folkgitarist rust echter niet op zijn lauweren, ook al heeft hij meer dan twintig platen uitgebracht de laatste vijftien jaar en is hij bijna continue op tour.

d.M.: Stop jij ooit eens met touren? Het lijkt wel alsof je non-stop drie jaar op de baan bent.

Jeffrey Lewis: “We proberen een gezonde routine te behouden. Een gemiddelde tour duurt ongeveer drie maanden en erna proberen we een maand thuis te zitten, in New York, om dan weer drie maanden op de baan te kunnen zijn. Ik vind touren een heel belangrijk deel van het muzikantenbestaan. Touren op zich kan vrij paradoxaal zijn; aan de ene kant is het inderdaad uitputtend, maar aan de andere kant heb je ook het gevoel dat je de batterijen oplaadt door in contact te komen met zoveel verschillende mensen en zoveel leert kennen.”

Zoveel touren moet toch nefast zijn om songs te schrijven, want je had al eens gezegd dat je moeilijk op tour kan schrijven.

“Op tour schrijven is inderdaad een heftische bedoening. Je staat op, je tuft naar de volgende stad, je doet een soundcheck, je speelt, je verkoopt wat merchandise, je gaat slapen en dan herhaalt het hele circus zich weer de volgende dag. Dus veel tijd om iets te schrijven is er niet bij. Daarom is die maand in New York ook zo belangrijk.”

HIPPE FEESTJES MET THURSTON MOORE

En als je in New York bent moet je soms de onaangename kantjes van de muziek doorstaan, zoals, laten we zeggen, je belastingen invullen.

“Ah, dat is waar. Of ze die formulieren nu in het

Engels, Chinees of in het Klingon opsturen, het blijft ook echt Chinees voor mij. Ik ben er inderdaad een hele maand met bezig geweest.”

Kunnen uitnodigingen voor hippe feestjes van Thurston Moore (Sonic Youth) ook een oorzaak zijn geweest waarom het allemaal wat langer duurde?

(lacht) “Neen, ik word normaal gezien niet uitgenodigd voor hippe feestjes. *I wonder why*. Maar zo te zien had een kennis van Thurston al van mijn muziek gehoord en de galerijhouder waar het feestgebeuren doorging was een Fransman die we allebei kenden. Het was een beetje beangstigend, want ik moest daar iets spoken word/poezië-achtigs brengen. Uiteindelijk bleek Thurston een fan te zijn van mijn muziek. Alhoewel, ik weet niet of ik hem *fan* mag noemen, want dat klinkt allemaal een beetje neerbuigend ten opzichte van iemand die al een paar generaties lang muzikanten heeft geïnspireerd. Laten we het houden op *iemand die mijn muziek wel kan smaken*.”

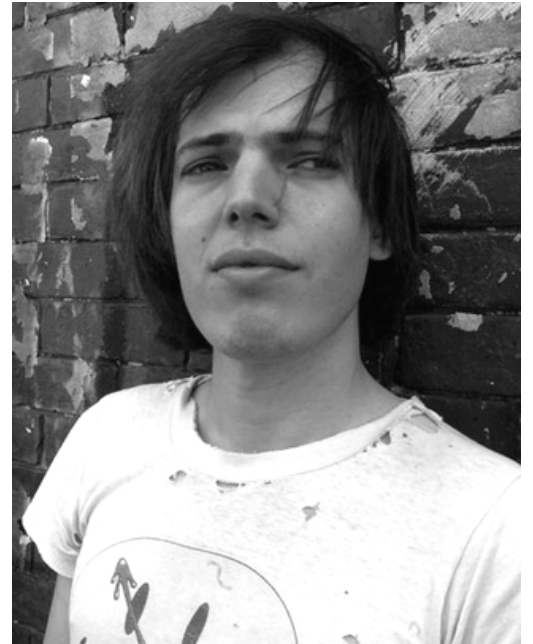
DC COMICS-ADVOCATEN

Ah, daar is Lewis' bekende bescheidenheid weer. Je doet het toch heus niet zo slecht. Zelfs de eerste keer toen je naar België kwam, was dat niet enkel om muziek te komen spelen; je mocht toch ook meteen een lezing geven aan de KU Leuven over *The Watchmen*?

“Ja, in een ver verleden heb ik mijn thesis geschreven over *The Watchmen* van Alan Moore en dat is hier zo te zien opgepikt. De lezing is destijds ook opgenomen in boekvorm, samen met andere verhandelingen. Alleen is het niet volledig verlopen zoals we hadden afgesproken, want ik had de plaatjes van de strip gebruikt en zelf de stripballonnen ingevuld. Op die manier kon ik het verhaal naar mijn eigen inzicht interpreteren, maar vermoedelijk zagen de mensen van DC Comics dit niet echt zitten. Uiteindelijk is het dan maar een sobere tekstversie geworden. Een beetje jammer, maar als ik het advocatenteam van DC voor mijn deur gekregen had, zou ik nu niet meer kunnen touren.”

Je maakte vroeger ook zelf comics onder het pseudoniem *Fuff* (voorheen *Guff*). Waarom ben je daarmee gestopt?

“Wie wil er nu lezen wat ik op tour doe? Mijn vroegere reizen waren een stuk spannender dan wat ik nu meemaak. Ik ben ook al een dagje ouder dan toen.”

Mist de pensioengerechtigde Jeffrey Lewis het tekenen dan niet?

“Nu je het zo stelt; eigenlijk wel, maar je kan niet alles doen. Misschien mis ik het meer dan ik nu laat uitschijnen.”

COLLECTIEF SOCIAAL GEWETEN

Misschien zouden de *Fuff*-verhalen vertaald kunnen worden naar het zilveren scherm. Zou dat geen goed idee zijn in een periode dat *The Avengers*, *The Dark Knight* en consorten verkopen als zoete broodjes?

(lacht) “Wie zou daar zijn geld insteken. Natuurlijk zouden ze verfilmd moeten worden! Helaas, zo belangrijk ben ik ook weer niet. Ik zou zelfs niet durven te gaan kijken.”

Er bestaan anders al genoeg Jeffrey Lewis-filmpjes? Zo ook eentje waarin je je duidelijk uitspreekt als lid van de Occupy-Beweging.

“Ik vind het geweldig dat er opnieuw zoiets als de Occupy-beweging bestaat. Ook al is die nu weer sterk in kracht aan het afnemen, het blijft een soort van collectief sociaal geweten. Op een sociaal niveau is het ook belangrijk om te beseffen dat verandering ook van onszelf moet komen en niet noodzakelijk via een verkiezing. De economische discrepantie tussen de boven- en onderlaag is simpelweg tragisch. Ik ga niet met alles akkoord wat de Occupy-beweging uitdraagt, maar het is te belangrijk om te laten passeren.” ♦

It's going to get worse and worse, my friend

— De kunstenaar als volksmenner —

Thucydides, een groots Grieks historicus uit de vijfde eeuw voor Christus, schreef over het bewind van Pericles: “In naam was er democratie, maar in feite een bewind door één man.” De macht van Pericles, een succesvol staatsman, werd beslist gevoed door de woorden die hij uitsprak. Het woord kreeg eertijds voorrang op de daad en het volk, dat luisterde gewillig. De geschiedenis van de politiek is er één die niet losstaat van die van de retoriek en zich herhaalt. Zonder predikanten geen profeten, zonder profeten geen visies die het volk zich voor de geest kan halen.

Dat de retoriek haar relevantie nog steeds niet heeft verloren bewijst Voetvolk met zijn nieuwe voorstelling. In *It's going to get worse and worse, my friend* werpt Lisbeth Gruwez zich op als retor, maar voert haar choreografie het woord. Geïnspireerd door de toespraken van oerconservatieve televangelist Jimmy Swaggart hypnotiseert Gruwez de kijker en verleidt ze hem met een tango tussen beeld en geluid. Gebiologeerd door de bewegingen en verstaend door het soms grimmige geruis dat de zaal vult, wordt de toeschouwer naar het puntje van zijn stoel gelokt.

De pas-de-deux van geluidsvirtuoos Maarten Van Cauwenberghe en danseres Lisbeth Gruwez slaagt in zijn opzet. Er duiken maar enkele keren per generatie sublieme sprekers op, maar eentje die met één enkele armslag slinkse sprekers als Geert Wilders het zwijgen op zou kunnen leggen is nog zeldzamer. Met de precisie en de kracht van een predikant betoogt Lisbeth Gruwez en op een verraderlijk subtiele wijze eist ze dan ook alle aandacht op in de zaal.

Belangrijker dan woorden in elk soort preek is ritme, een pointe die zowel Lisbeth Gruwez als Jimmy Swaggart gemeenschappelijk hebben. De bewegingen die Gruwez gebruikt om Swaggarts woorden kracht bij te zetten werken als een pendel op het publiek en de pauzes die ze inlast laten de kijker de ruimte om de visie neer te laten dwarrelen. Haar gestes begeisteren de kijker en spreken voor zich. Woorden zijn overbodig.

Door strak naar achter gekamde haren, hoog opgetrokken kousen en een zo gendernutraal mogelijk hemd, balanceert Lisbeth Gruwez op het randje van androgynie. De danseres ziet er haast uit als een stierenvechter, enkel bewapend met een choreografie en vechtend om een overtuiging die ze democratisch acht. De woorden van Swaggart werken als een rode lap op haar haast briesende ballet. Voor Pericles was het Demosthenes die de luidbruisende zee trotseerde om er met een mond gevuld met stenen de golven te overstemmen. Na Swaggart is het Gruwez die, weliswaar met andere doeleinden, haar stem laat luiden zonder te spreken. Daar waar verkiezingen vandaag vaker het strijdtoneel zijn van een kampioenschap demagogie, kreeg op dit toneel de dansretorica van Voetvolk de absolute meerderheid mee. ♦

PAOLA VERHAERT

Gezien 23 augustus op het Theaterfestival in Antwerpen

brugzeleef.be

Student services

Mes Chères Études (*Student Services*) werd verfilmd door Emanuelle Bercot en werd gebaseerd op het gelijknamige autobiografisch boek van de anonieme Laura D. Toen het boek verscheen in 2008 zorgde het voor de nodige opschudding in Frankrijk. Laura beweerde immers in haar boek dat ze zich in de prostitutie moest begeven om haar dure studies te bekostigen. Tot op heden is nog steeds niet bekend wie zich achter het pseudoniem verschuilt, maar dat is irrelevant.

Iedereen weet inmiddels dat studentenprostitutie voorkomt, ook in eigen land. Indien dit plaatsvindt vanuit een noodzakelijkheid, dan worden we inderdaad geconfronteerd met een problematiek waaraan zeker de nodige aandacht besteed moet worden. Studeren moet een recht zijn. Dat is immers wat ons vooruitstuwt als gemeenschap. Anderzijds, als je houdt van seks en je ziet er geen graten in, waarom niet? Zolang je het maar verstandig aanpakt!

De film wordt geïntroduceerd door het hoofdpersonage Laura, gespeeld door Déborah François. Al snel wordt duidelijk dat ze worstelt met het betalen van haar rekeningen, ondanks haar part-time job. Haar vriend, met wie ze samenwoont, is duidelijk niet erg begaan met de financiële problemen en raadt haar aan om een extra job te zoeken. Na een nachtelijke zoektocht op het wereldwijde web komt ze uiteindelijk terecht bij de erotische zoekertjes. Uit wanhoop, en deels uit nieuwsgierigheid besluit ze te reageren op de advertentie van ene 57-jarige Joe, op zoek naar enige *tender moments*.

Na een eerste ‘makkelijke’ afspraak en gemotiveerd door het geld in haar achterzak, besluit ze het nogmaals te proberen. Deze keer viel de ervaring

minder goed mee. Ondanks haar onwennige en traumatische houding zet ze door en legt ze enkele nieuwe contacten. Al gauw heeft ze enkele vaste klanten, waaronder Joe. De situatie wordt echter steeds moeilijker, al blijft ze zich volledig inzetten voor haar studies.

Mes Chères Études is een mooie film die niet gauw gaat vervelen door de sterke storyline en de interessante scènes. De onbezonnenheid waarmee Laura zich in het avontuur stort komt haar echter niet ten goede. Zo blijkt ze geen kennis te hebben van de simpele vuistregel: *money first, booty afterwards*. Na een slechte ervaring besluit ze er een nieuwe vriend bij te halen, iemand die haar onder zijn hoede neemt. De liefde bloeit open tussen hen beiden en tussen haar afspraken door proberen ze samen een relatie op te bouwen, wat uiteraard geen gemakkelijke opdracht is. Ze worstelen met hun gevoelens. De verwarring en frustratie die ermee gepaard gaan, komen ook aan bod, al is het maar kort.

Wat ook opviel is de levensloze houding van Laura bij haar klanten. Het is maar al te duidelijk dat ze er niet van geniet. De film geeft mooi het contrast weer tussen een leven met twee uitersten: scènes met klanten worden afgewisseld met liefdesscènes waar wel genot aan te pas komt. Erotisch is de film zeker niet en dat was ook niet de bedoeling, al kan de Engelstalige titel van de film anders doen vermoeden. Eerder een sfeer van hopeloosheid overheerst, al wordt die af en toe onderbroken door Laura's naïeve houding. Al bij al een aanrader als je op zoek bent naar een goede film die je niet zal vervelen en waarbij je een kijkje krijgt in de wereld van de studentenprostitutie. ♦

OLIVIER DIELEMAN

AGENDA

CONCERT

Mosseljugend presents: The Punx are Back in Town!

vrijdag 5 oktober, 8pm
Collective Garcia Lorca
Volderstraat 47, 1000 Bxl
paf: €5

De titel omschrijft het zowat, punk dus met vier obscure optredens van o.a. The Horny Bitches (Can). Nadien volgt natuurlijk een afterparty. Neem danspartner en alcohol bij de hand en geniet van een democratische avond.

The Hip Hop & Zulu Nation Anniversary

zaterdag 20 oktober, tijd niet medegedeeld
KVS
Arduinkaai 7/9, 1000 Bxl
paf: niet vermeld

Aan de titel af te leiden, een avondje gevuld met Hiphop. Het enigste wat we voorlopig weten is dat Immortal Technique zijn komst al heeft aangekondigd. Reden genoeg dus om je borst al nat te maken.

Clint Eastwood

tem woensdag 31 oktober
Cinamatek
Baron Hortastraat 9, 1000 Bxl
paf: €3/1, vanaf 1 oktober €4/2

Cinamatek biedt u een retrospectieve met alle films die hij geregisseerd heeft en een gul overzicht van zijn vertolkingen.

LITERATUUR

De grote Boonmarathon, hommage aan Louis Paul Boon

zondag 7 oktober, 12am
KVS
Arduinkaai 7/9, 1000 Bxl

paf: 12am – 6pm gratis; 8pm - ... €12/10
Slotakkoord van Boon! 2012 – Tientallen lezers, schrijvers, acteurs en kunstenaars komen naar Brussel en brengen hulde aan de honderdjarige Louis Paul Boon. Indien je niet tot daar geraakt, kan je alles via livestream volgen op www.cobra.be.

Festival Comme à la Maison

zaterdag 6 oktober, 5pm
Maison des Musiques
Lebeauststraat 39, 1000 Bxl
paf: gratis

Een gratis dag vol van RockanRoll, met te kennen groepen als Cheveu (Fr) (electro-garage) en Thee Marvin Gays (garage). Deze laatsten brengen hun nieuw album "It's easier to be dumb", dat trouwens werd opgepikt door 3voor12. Excuseer je sneller van tafel en haast je naar daar.

Concertini 2012-13

begin oktober tot half juni elke vrijdagmiddag, 12am
De Munt
paf: €8

Vijfenvertig minuten kamermuziek die van ver af van nabij verband houdt met de hoofdlijnen van de opera-, concert- en recitalprogrammering.

Il Lombardia

donderdag 11 oktober, 7pm
Huis 23 (boven AB café)
Steenstraat 23, 1000 Bxl
paf: gratis

Documentaire van Johannes Sigmond over de Ronde van Lombardije, de laatste klassieker van het wielerseizoen. Sigmond tracht om de ziel van deze zware wedstrijd bloot te leggen, bereid je dus maar voor op kippenvelmomenten zoals de overwinning van Bettini in 2006.

THEATER

Irakese Geesten

dinsdag 9 oktober, 12:40pm
Bozar
Ravensteinstraat 23, 1000 Bxl
paf: €7

De Iraakse regisseur Mokhallad Rasem woont al een tijdje in Brussel. Met Irakese Geesten brengt hij een stuk over de recente oorlogen in zijn land en hun invloed op het verleden, heden en toekomst van zijn generatie.

J.C Satán

zondag 7 oktober, 9pm
Madame Moustache
Brandhoutkaai 5-7, 1000 Bxl
paf: €5

Dit pareltje van een weekend wordt afgesloten door een parel van een groep. J.C Satán zal opnieuw tonen dat Frankrijk de Europese vaandeldrager is in de garagewereld.

FILM

Gangster Movie Night

woensdag 26 september, 6pm
Flagey
Heilig-Kruisplein, 1050 Elsene
paf: €7/5,50 per film

In samenwerking met onze VUB organiseert Flagey een avond misdaadklassiekers. Deze wordt om 6pm afgetrapt met Martin Scorsese's Goodfellas, hierna speelt men Arther Penn's Bonnie and Clyde. Afsluiten doet men met Michael Mann's Heat.

Pallierter + Images d'Ostende

dinsdag 9 oktober tem zondag 28 oktober
Flagey
Heilig-Kruisplein, 1050 Elsene
paf €7/5,50

Images d'Ostende is een intrigerend tijdsdocument aan de hand van Henri Storck, die zijn geboortestad Oostende in beeld bracht tijdens de jaren 1930. Pallierter, een film van Roland Verhavert uit 1976 naar het gelijknamige boek van Felix Timmermans uit 1916, vertelt over het eenvoudige leven van een jongeman in de Netevallei.

Unveiled

maandag 1 oktober t.e.m. 12 oktober, 9am – 5:30pm
GC De Vaartkapoen
Schoolstraat 76, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
paf: gratis

Samen met twaalf (gesluisde) moslimvrouwen werkte Thom Vander Beken anderhalf jaar lang rond de schilderijen van Rogier Van der Weyden (1400 – 1464).

DE RAAD

Deliberatieregels mogen tijdens het academiejaar niet aangepast worden

In een uitspraak van 14 augustus 2012 heeft de Raad voor Beslissingen inzake Studievoortgangsbetwistingen geoordeeld dat deliberatieregels niet zomaar tijdens het academiejaar gewijzigd kunnen worden. De twee studenten uit de lerarenopleiding van een hogeschool werden in het gelijk gesteld.

De twee laatstejaars behaalden in de winterzitting van 2012 allebei een 9/20 voor het keuzevak 'Inleiding tot de wijsbegeerte' ter waarde van drie studiepunten. Dat tekort was delibereerbaar, zo stond op het rapport, maar in een bestuurscollege op 16 december 2011 had de hogeschool al beslist om deliberaties slechts te overwegen in tweede zitting. Oorspronkelijk tolereerbare resultaten in eerste zit behaald, zouden dus niet meer voor deliberatie in aanmerking komen.

De deliberaties door de examencommissie vonden plaats van 29 mei tot 6 juni. Beide studenten kregen te horen dat ze niet gedelibereerd werden. Ze gingen in beroep, maar de interne beroepscommissie van de hogeschool oordeelde dat het Onderwijs- en Examenreglement door de beslissing van het Bestuurscollege niet gewijzigd is. Volgens het college maakte die beslissing geen wijziging van de regels uit, maar slechts een stroomlijning, gezien aan de daadwerkelijke deliberatiecriteria niet geraakt werd. Daarenboven zou die stroomlijning ook niet de student binden, maar enkel de examencommissie.

De studenten zouden hun examen dus sowieso nog een keer moeten afleggen. Gezien het schooljaar op 1 september begint, zouden zij op die datum nog niet afgestudeerd zijn en dus ook niet aan de slag kunnen gaan. Bovendien kreeg een van hen in juli, na het indienen van zijn intern beroep, te horen dat er een materiële vergissing gebeurd was: hij had geen 9/20, maar 7/20, zo oordeelde de interne beroepscommissie van de hogeschool.

De Raad veegde de argumenten van de hogeschool van tafel. Volgens het besluit van de Raad werden de deliberatieregels wel degelijk gewijzigd. Er werd weliswaar niet geraakt aan de tolerantierregels, maar wel aan het tijdstip waarop daarmee rekening mocht worden gehouden. "Als gevolg van die zogenaamde richtlijnen werd de rechtspositie van de studenten in dubbel opzicht in ongunstige zin gewijzigd: ze konden niet geslaagd verklaard worden na de zomerzitting én ze moeten het examen opnieuw afleggen, met het risico dat ze een slechter, niet-delibereerbaar resultaat behalen. Ook al binden de richtlijnen enkel de examencommissie, zij hebben wel degelijk rechtsgevolgen voor de studenten. Een dergelijke ingrijpende wijziging in de rechtspositie van een

student kan niet doorgevoerd worden nadat het academiejaar van start is gegaan."

De examencommissie mag dan wel beslissen over het al dan niet delibereren van een tekort, het gaat niet op om op basis van nieuwe, tijdens het academiejaar opgestelde regels zelfs helemaal niet tot deliberatie over te gaan. De Raad voegt daar nog aan toe: "Overigens is het niet omdat een examencommissie een student kan maar niet moet delibereren, dat zij daarom willekeurig kan beslissen. Als een student voldoet aan de voorwaarden om gedelibereerd te worden, dan behoort de examencommissie een student geslaagd te verklaren, tenzij de examenregeling haar de mogelijkheid geeft om daarvan, gemotiveerd, af te wijken."

Ook de wijziging van het resultaat van 9/20 naar 7/20 maakte de Raad met de grond gelijk. Allereerst kon de hogeschool de materiële vergissing niet bewijzen. Bovendien gebeurde de aanvankelijke beoordeling in januari of februari, terwijl de rechtzetting pas in juli aan de student is meegedeeld. "De rechtszekerheid verzet zich ertegen dat een rechtzetting zonder beperking van tijd mogelijk is", aldus de Raad. "Als het reglement zelf geen termijn bepaalt, moet de decretale termijn van tien kalenderdagen, zoals vermeld in het Aanvullingsdecreet, in aanmerking worden genomen."

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de Raad de beslissingen van de examencommissie en de interne beroepscommissie, net als de wijziging van het resultaat van een van de twee laatstejaars heeft vernietigd. De examencommissie moet zich dus opnieuw buigen over de 9/20 van het duo en mag zijn beslissing over het al dan niet delibereren niet meer baseren op de 'richtlijnen' die het Bestuurscollege in december had goedgekeurd. (rc) ◆

Iedere editie belicht De Moeial een uitspraak van de Raad voor Beslissingen inzake Studievoortgangsbetwistingen. De Raad is een rechtscollege waar studenten een beroep kunnen instellen tegen een studievoortgangsbepaling van hun hogeronderwijsinstelling, zoals bijvoorbeeld de evaluatie van een stage of een examen. De student moet eerst wel alle interne beroepsmogelijkheden uitgeput hebben; meteen naar de Raad stappen zonder eerst de studievoortgangsbepaling aan de instelling zelf aan te vechten, is niet mogelijk. Is een student het niet eens met het intern beroep, dan pas kan hij naar de Raad stappen. Tegen een beslissing van de Raad is enkel beroep mogelijk bij de Raad van State.

Colofon

Adres: Triomflaan 35, 1160 Brussel

Mail: moeial@vub.ac.be

Web: www.demoeial.be

+ facebook, twitter, issuu

Hoofdredacteur: Stéphanie Romans

Adjunct-redacteur: Joren Janssens

Secretaris: Sarah Fellahi

Redactieleden: Alvaro Avelar, Nathaniël Bovin, Ruben

Claesen, Olivier Dieleman, Sandro González-Maseda, Sarah Hamdi, Kenneth Pontzele, Piet Van de Velde, Paola Verhaert

Redactiemedewerkers: Manly Callewaert, Silke

Goubin, Erwin Aerts Lopez

Fotografie: Manly Callewaert, Sarah Fellahi, Sarah Hamdi

Ereleden: M. Magits, Jean-Paul Sartre, Jim Van

Leemput, S. Carmiggelt, Stig Geukens

Eindredactie: Nathaniël Bovin, Ruben Claesen, Joren

Janssens, Kenneth Pontzele, Stéphanie Romans

Jaarabonnement: 30 euro

Stuur uw aanvraag en adresgegevens naar

moeial@vub.ac.be

Oplage: 2000 exemplaren

Formaat: 236 mm x 300 mm

Verantwoordelijke uitgever: Ruben Claesen, de Moeial, Triomflaan 35, 1160 Oudergem

**Zieltjes wissen, het is van alle tijden.
Generatiestudent, pas op door wie u zich laat strikken!**

